

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถในการฟังข้อความภาษาอังกฤษประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ
  - 1.1 ความหมายของการฟังภาษาอังกฤษ
  - 1.2 ความสำคัญของการฟัง
  - 1.3 ความหมายของความสามารถในการฟัง
  - 1.4 ลักษณะของการฟัง
  - 1.5 ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง
2. แบบสอบวัดความสามารถในการฟัง
  - 2.1 วัตถุประสงค์ของการสร้างแบบสอบ
  - 2.2 การเตรียมการในการสร้างแบบสอบ
  - 2.3 เกณฑ์การประเมินในการสร้างแบบสอบ
  - 2.4 เกณฑ์การให้ค่าระดับคะแนน
  - 2.5 ข้อควรคำนึงในการทดสอบ
3. ประเภทข้อความ (Genre)
  - 3.1 ความหมายของคำว่า “ประเภทข้อความ (Genre)”
  - 3.2 ความหมายของคำว่า “ประเภทข้อความ (Genre)” ในเชิงโครงสร้างและปริบทภาษา
  - 3.3 ประเภทข้อความต่าง ๆ
  - 3.4 ลักษณะสำคัญของประเภทข้อความการนำเสนอ ข่าว และการสนทนา
  - 3.5 ประโยชน์ของประเภทข้อความ
4. งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ

ความหมายของการฟัง

การฟังเป็นกระบวนการรับสารที่ผู้ฟังมีความตั้งใจ มีการแปลความหมายกับตัวป้อนที่ได้รับทางโสต (Andrew Wolvin and Carolyn Coakley 1985 : 74) ในการตีความสารที่ได้รับนั้นผู้ฟังจะต้องฟังให้เข้าใจความหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารด้วย (Mary Underwood, 1993 : 1) กระบวนการรับสารนี้มี 4 ขั้นตอนที่สัมพันธ์กันประกอบด้วยการได้ยิน ความตั้งใจ ความเข้าใจ และการจำโดยเริ่มจากการได้ยิน ซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่เสียงกระทบอวัยวะรับเสียงและเคลื่อนสู่สมอง ต่อมาความตั้งใจก็จะเลือกรับฟังหรือปฏิเสธข่าวสารนั้น ถ้าปฏิเสธกระบวนการก็สิ้นสุดลง แต่ถ้ายอมรับขึ้นความเข้าใจ ก็จะทำหน้าที่ให้ความหมายและขึ้นสุดท้าย การจำก็ทำหน้าที่เก็บข่าวสารนั้นไว้ในความทรงจำเพื่อรอการนำไปใช้ต่อไป (Lary L. Barker 1978 : 24) เอช จี วิดโดสัน (H.G. Widdowson 1981 : 60) ได้กล่าวถึงการฟังว่า การฟัง หมายถึงความสามารถที่จะเข้าใจว่าประโยคหนึ่งประโยคใดที่ได้ยินได้ฟังนั้น สัมพันธ์กับประโยคอื่น ๆ ที่พูดไปแล้วอย่างไร ผู้ฟังจะเลือกจำแต่เฉพาะสิ่งที่สัมพันธ์หรือตรงกับจุดประสงค์ ในการฟังเท่านั้นและจะไม่สนใจสิ่งที่ไม่ต้องการ เวิร์ล วัฒนากุล (2524 : 10) ได้กล่าวถึงการฟังว่าการฟังมิใช่เป็นแต่เพียงการได้ยินเท่านั้น แต่หมายถึงการฟังเพื่อที่จะให้เข้าใจสิ่งที่ได้ยิน ติความหมายได้ตรงกับจุดประสงค์ของผู้พูดที่ต้องการสื่อความหมาย ซึ่งต้องอาศัยบริบทแวดล้อมเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ ซึ่งได้แก่ กริยาท่าทาง ทัศนคติ และประสบการณ์ต่าง ๆ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการฟังที่มีผู้กล่าวข้างต้นนี้ อาจสรุปได้ว่าการฟังในที่นี้ ก็คือการฟังเพื่อความเข้าใจ ซึ่งหมายถึงกระบวนการรับสารที่ได้ยิน เลือกสรรข้อมูลแล้วตีความให้เกิดความเข้าใจตรงกันตามสถานะการณ์แวดล้อมและวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร

ความสำคัญของการฟัง

ในการสื่อสารประจำวันนั้น มนุษย์จำเป็นต้องใช้ทักษะการฟังอย่างมากดังเช่นที่ แคริน เอ็ม เฟย์เทน (Carine M. Feyten, 1991 : 104) และรีเบคคา แอล ออกซ์ฟอร์ด (Rebecca L. Oxford, 1993 : 206) ได้สรุปสอดคล้องต้องกันว่า ในแต่ละวันมนุษย์ใช้ทักษะการฟังมากที่สุด คือ ใช้ทักษะการฟัง 45% ในขณะที่ใช้ทักษะอื่น คือ การพูด 30% การอ่าน 16% และการเขียน 9% โจน

มัลโธลแลนด์ (Joan Mullholland, 1991 : 58) ซึ่งให้เห็นว่าในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน คนเราใช้เวลาโดยเฉลี่ย 50-60% ของเวลาทั้งหมดไปในการฟัง ในทำนองเดียวกัน ริชาร์ด ซี ฮัสมอนด์ เจมส์ เอ็ม ลาฮิฟ และจอห์น ดี แฮทฟิลด์ (Richard C. Hussmon, James M. Lahiff and John D. Hatfield, 1981 : 261-267) มีความเห็นว่า คนในองค์กรต่าง ๆ ใช้เวลาโดยเฉลี่ย 75% ของแต่ละวันไปในการฟังมากกว่าการสื่อสารชนิดอื่น ฉะนั้นการฟังจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

นอกจากการฟังมีความสำคัญในชีวิตประจำวันแล้ว การฟังยังมีความสำคัญยิ่งในการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน เอช ดักลาส บราวน์ (H. Douglas Brown, 1980 อ้างถึงใน Carine M. Feyten, 1991 : 174) ได้กล่าวว่า “นักเรียนเมื่อเข้าเรียนจนถึงชั้นประถมศึกษาโดยเฉลี่ยต้องใช้การฟังถึง 60% การฟังจึงเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจในภาษาที่เรียน เพราะการฟังเป็นทักษะแรกที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและเป็นพื้นฐานที่จะพัฒนาความสามารถในทักษะอื่น ๆ คือ การพูด การอ่าน และการเขียน บุคคลใดมีความสามารถในการฟังสูง ความสามารถในทักษะอื่น ๆ ก็จะไปสูงตามไปด้วย เจมส์ ไอ บราวน์ (James I Brown, 1984 : 105-106) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า การฟังสามารถได้รับการเสริมจากการอ่าน การพูด และการเขียนได้ ตัวอย่างเช่น การอ่านวาระการประชุมก่อนเข้าประชุมก็จะช่วยให้ฟังการประชุมได้ดีขึ้น ผู้ฟังที่ดีสามารถจะดึงเอาจุดสำคัญที่ผู้พูดกล่าวออกมาได้ถูกต้อง และบ่อยครั้งที่เด็วที่ผู้ฟังจะต้องเขียน เพื่อเน้นความจำในรายละเอียดบางอย่าง เช่น นักเรียนจะต้องจดคำบรรยาย เลขานุการจะต้องจดข้อความทางโทรศัพท์ พนักงานบัญชีอาจต้องรับคำสั่งจากหัวหน้างาน เป็นต้น (Stuart, Zimmer, Clark, 1985 : 518-519)

เอ็ม ลอง (M. Long, 1985 : 377-379) ได้ระบุถึงความสำคัญของทักษะการฟังที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาที่ 2 และภาษาต่างประเทศ โดยกล่าวว่า “ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาที่ 2 ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบของกระบวนการรับ-ส่งข่าวสาร (The information process model) ของสตีเฟน ดี แครชเชน (Stephen D. Krashen) ในปี 1977 และทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบของการรับสาร (Intake model) ของ ซี โชครอง C. Chaudron ในปี 1985) ล้วนแต่เน้นถึงบทบาทของทักษะการฟังที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนทั้งสิ้น” โรเบิร์ต ลาโด (Robert Lado, 1988 : 192) กล่าวถึงทักษะการฟังว่า การฟังเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ในการใช้ภาษา เนื่องจากเราต้องใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ฉะนั้นจึงควรจะแยกการเรียนทักษะการฟังต่างหากจากวิชาการเรียนภาษา สตีเฟน ดี แครชเชน (Stephen D. Krashen, 1983 : 73) ได้แนะนำครูผู้สอนภาษาว่าควรจะให้ผู้เรียนได้ฟังภาษาจนเกิดการรับรู้เกี่ยวกับภาษาเพียงพอก่อนจึงให้ผู้เรียนพูดภาษานั้น

ทักษะการฟังนอกจากจะมีผู้ให้ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแล้ว การฟังยังมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ แมรี เอ็ม สจิวต์ และคณะ (Mary M. Stuart et al., 1985 : 521-522) ได้กล่าวถึงเรื่องการฟังกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานไว้ว่า การฟังอย่างมีประสิทธิภาพจะมีส่วนส่งเสริมความสำเร็จในชีวิตการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทใหญ่ ๆ ในสหรัฐอเมริกาจะทำการอบรมการฟังภาษาอังกฤษให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายบุคคล เนื่องจากพนักงานทุกคนควรจะต้องมีทักษะในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้ในแต่ละวัน เช่น พนักงานรับโทรศัพท์ ต้องฟังอย่างระมัดระวังเพื่อจะได้สื่อสารกับลูกค้าได้ บริษัทธุรกิจใหญ่แห่งหนึ่งพบว่า 2/3 ของลูกค้าหันไปทำธุรกิจกับผู้อื่นเนื่องจากพนักงานไม่สามารถสื่อสารกับลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฟังที่ผิดพลาดทำให้การทำงานบกพร่องและล่าช้า ดังนั้นพนักงานขาย คนคุมเครื่องจักร พนักงานต้อนรับ เลขานุการ ช่างซ่อมบำรุง ฯลฯ จะต้องมีทักษะการฟังภาษาอังกฤษที่ชำนาญอย่างยิ่ง เพราะจะต้องฟังรายละเอียดและคำสั่งในการปฏิบัติงาน อรุณ ชัยเสรี (2537 : 109) ได้ให้ความเห็นในการทำงานกับคนต่างชาตว่าต้องใช้ภาษาอังกฤษมาก ถ้าภาษาอังกฤษไม่ดีพอก็จะไม่มีวันก้าวหน้าได้ การถ่ายโอนเทคโนโลยีซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในขณะนี้จะได้ผลเต็มที่ก็ต่อเมื่อฟังภาษาอังกฤษรู้เรื่อง โดยเฉพาะการทัศนศึกษาและดูงานต่างประเทศ ช่างเทคนิคหรือผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่ไปดูงานหรือเข้ารับการอบรมควรมีความรู้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีโดยสามารถเข้าใจสิ่งที่ต้องการจะไปเรียนรู้ สามารถฟังคำบรรยาย ชักถามปัญหา และรับฟังคำตอบได้ถูกต้อง

ความหมายของความสามารถในการฟัง

ไมเคิล รอสท์ (Michael Rost. 1991 : 4) ได้กล่าวถึงความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษว่าหมายถึงความสามารถในการใช้ทักษะ 3 ประการดังนี้คือ

1. ทักษะการรับรู้ (Perception skills) ได้แก่ความสามารถในการจำแนกเสียงต่าง ๆ ได้ และสามารถจดจำคำที่ฟังได้
2. ทักษะการวิเคราะห์ (Analysis skills) ได้แก่ ความสามารถในการจำแนกหน่วยทางไวยากรณ์ได้และสามารถจำแนกหน่วยทางภาษาที่ควรนำไปใช้ได้
3. ทักษะการสังเคราะห์ (Synthesis skills) ได้แก่ ความสามารถในการเชื่อมโยงตัวชี้แนะด้านภาษากับส่วนอื่น ๆ ได้ และสามารถนำความรู้เดิมมาใช้ประกอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการฟังได้อย่างเหมาะสม

ระพีพรรณ โกวิทวานิชย์ (2537 : 7) ได้กล่าวถึงความสามารถในการฟังว่า หมายถึง การฟังด้วยการรับรู้ (Aural perception) และการฟังด้วยความเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ยินทันที

พัชราพร เขียวรัตน์ (2537 : 7) ได้กล่าวถึงความหมายของความสามารถในการฟังภาษาดังกล่าว หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความหมายของคำ วลี ประโยค และข้อความเข้าใจรายละเอียด ใจความสำคัญ สรุปความเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน รวมทั้งเข้าใจจุดประสงค์ของผู้พูด

ศรันยา ศรีวิชัย (2537 : 45) ได้กล่าวถึงความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษว่า หมายถึง ความสามารถของผู้ฟังในการใช้ความรู้ภาษาอังกฤษและความรู้เดิมของตนมาผนวกกับความรู้ใหม่ในด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ภาษาของสิ่งที่นำมาใช้ ตีความสิ่งที่ฟังได้อย่างถูกต้องและตรงตามจุดประสงค์ของผู้พูด

วิรัตน์ บุญมาตย์ (2539 : 10) กล่าวถึงความสามารถในการฟังว่า หมายถึง ความสามารถในการตีความสิ่งที่ฟังโดยสามารถบอกรายละเอียดของเรื่องที่ฟัง ได้แก่ คำหรือข้อความและเนื้อหาที่ปรากฏในเรื่องที่ฟัง สามารถตีความคำศัพท์หรือข้อความที่ฟัง สามารถสรุปอ้างอิงจากเรื่องที่ฟัง และสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องภาษาอังกฤษที่ฟังได้

ที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่าความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษคือ ความสามารถของผู้ฟังในการรับรู้และเข้าใจความหมายของคำ วลี ประโยค และข้อความสำคัญ เข้าใจรายละเอียด สรุปความเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน สามารถใช้ความรู้เดิมผนวกกับความรู้ใหม่มาใช้ในการตีความให้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้พูด

ลักษณะของการฟัง

ความสามารถในการฟังเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึง เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคข่าวสารข้อมูล ความสามารถในการฟังขึ้นอยู่กับลักษณะของการฟังแบบต่าง ๆ ด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ โทนี ลินช์ (Tony Lynch, 1996 : 93) ได้แบ่งลักษณะของการฟังออกเป็น 2 แบบใหญ่ ๆ คือ การฟังทางเดียว (One-way listening) กับการฟังแบบ 2 ทาง (Two-way listening)

การฟังทางเดียว (One way listening) เป็นการฟังในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้ฟังไม่มีโอกาสที่จะโต้ตอบในสิ่งที่ผู้พูดกล่าว และผู้ฟังอยู่ห่างไกลจากผู้พูด เช่น การฟังวิทยุ โทรทัศน์ เอช ดี คาสเซต บราวน์ (H. Douglas Brown. 1994 : 236-238) ได้สรุปความคิดเกี่ยวกับการฟังทางเดียวไว้ว่าในการฟังบทบรรยายคนเดียว (Lecture) เช่น การกล่าวสุนทรพจน์หรือการอ่านข่าว ผู้ฟังจะต้องทำความเข้าใจกับการพูดโดยไม่มีอาการขัดจังหวะ คำพูดจะดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ แม้ว่าผู้ฟังจะเข้าใจหรือไม่ก็ตาม

การฟังสองทาง (Two-way listening) เป็นการฟังในสถานการณ์ที่ผู้ฟังมีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้พูด และผู้ฟังมีส่วนร่วมในการฟัง เช่น การสนทนา การอภิปราย การฟังการโต้เถียง การฟังบุคคลอื่นสนทนากัน การฟังการสนทนาจากเทป ก็เป็นการฟังแบบสองทาง (Two way listening) เช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ในการฟัง 2 แบบ ดังกล่าวแล้วข้างต้นเป็นสิ่งที่นักเรียนจะได้พบเห็นในชีวิตจริง ฉะนั้นการสอนการฟังในห้องเรียนซึ่งมักจะมีลักษณะที่ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงนอกห้องเรียนกล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ฟังฝ่ายเดียวโดยไม่มีโอกาสโต้ตอบ ครูควรจะนำสถานการณ์การฟังในลักษณะ 2 แบบดังกล่าว มาจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนักเรียน แมรี อันเดอร์วูด (Mary Underwood, 1990 : 5-7) ได้เสนอแนะให้นำลักษณะการฟังทั้งแบบทางเดียวและสองทางที่มีอยู่ในประสบการณ์จริงมาให้ให้นักเรียนฟังดังต่อไปนี้

1. การฟังบทสนทนาที่ผู้ฟังไม่มีส่วนร่วม การฟังที่ผู้ฟังไม่คุ้นเคยกับผู้พูด การฟังผู้อื่นสนทนาอย่างไม่ตั้งใจ
2. การฟังประกาศ (เช่นที่สนามบิน สถานีรถไฟ ฯลฯ) ซึ่งบางครั้งผู้ฟังอาจจะต้องการฟังรายละเอียดเฉพาะอย่างเท่านั้นไม่สนใจฟังส่วนอื่น ๆ ที่เหลือ หรือฟังรายละเอียดบางอย่างแล้วจดไว้เพื่อกลับมาทบทวน หรือฟังแล้วปฏิบัติบางอย่างตามมาโดยเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ฟัง
3. การฟังข่าวหรือฟังพยากรณ์อากาศในวิทยุเพื่อต้องการทราบรายละเอียดบางอย่าง ฟังประกาศต่าง ๆ ฟังข่าวที่น่าสนใจบางข่าว หรือฟังการพยากรณ์อากาศ ซึ่งผู้ฟังอาจจะสนใจเฉพาะบางพื้นที่ ผู้ฟังจะต้องปรับตัวในการฟัง เพื่อให้ได้รายละเอียดตามที่ต้องการ
4. การฟังข่าวจากโทรทัศน์ หรือฟังรายการต่าง ๆ จากโทรทัศน์

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าในการฟังในชีวิตประจำวันของเรานั้น มีหลายลักษณะทั้งแบบทางเดียวและสองทาง การฟังก็มิได้อยู่หลายรูปแบบต่าง ๆ กัน ลักษณะของสิ่งที่ฟังในรูปแบบ

การฟังต่าง ๆ ล้วนมีผลต่อความเข้าใจในการฟังทั้งสิ้น เพราะความสามารถในการฟังนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรหลายอย่างดังจะกล่าวต่อไปนี้

ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการฟังข้อความภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านได้กล่าวถึงตัวแปรสำคัญ ๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการฟังไว้หลายด้าน พอสรุปได้ว่ามีตัวแปรสำคัญ 3 ตัวแปรดังนี้คือ

1. ตัวแปรด้านผู้ฟัง

การที่ผู้ฟังจะฟังภาษาได้ดีนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ แม้ว่าผู้ฟังจะมีความสามารถในการพูดหรือเรื่องที่ฟังจะน่าสนใจมากเพียงใดก็ตาม ถ้าผู้ฟังไร้ความสามารถในการรับสาร ความเข้าใจในการฟังก็ไม่สามารถจะเกิดขึ้นได้ ในเรื่องนี้ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะของผู้ฟังที่มีผลต่อความสามารถในการฟังว่าได้แก่ ความสามารถทางภาษา ความจำ ความตั้งใจ ความวิตกกังวล อายุ เพศ และความรู้เดิมของผู้ฟัง พอสรุปได้ดังนี้

1.1 ความสามารถทางภาษา

เจเน็ต เอ็ม ดี ฮิกเกนส์ (Janet M.D. Higgins, 1994 : 236-257) กล่าวถึงความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนว่ามีผลต่อความสามารถในการฟัง ไลล์ เอฟ บาคแมน (Lyle F. Bacheman, 1990 : 671-704) ได้ให้ตัวอย่างความรู้ทางภาษาว่าได้แก่ ความรู้ด้านการจัดระเบียบภาษา เช่น การเรียงคำ การเรียงประโยค และความรู้ทางไวยากรณ์ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ (Vocabulary) ระบบคำ (Morphology) ระบบโครงสร้าง (Syntax) ระบบเสียง (Phonology) และความรู้ด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมาย (Practical knowledge) ซึ่งหมายถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวผู้ใช้ภาษา (Language user) กับบริบทหรือสถานการณ์ในการสื่อสาร (Context of communication) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการสื่อสาร (Propositional knowledge) ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ทางภาษา (Functional knowledge) และความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์สังคม (Socio-linguistic knowledge)

1.2 ความจำ

แมรี เอมีลี คอลล์ (Mary Emily Call, 1985 : 769) กล่าวว่า “ความเข้าใจในการฟังมีความสัมพันธ์กับความจำระยะสั้น” ซึ่งในเรื่องนี้ แพททริเซีย คันเคล แกรนท์ เฮนนิ่ง และเกรก ซอครอน (Patricia Dunkel, Grant Henning and Craig Chaudron, 1993 : 180-191) ได้ศึกษาผลของความจำระยะสั้นที่มีต่อการตีความในการฟังบรรยายภาษาอังกฤษ ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เป็นเจ้าของภาษาและไม่ใช่เจ้าของภาษาที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษสูง ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีความจำระยะสั้นสูงสามารถจำเนื้อหาเกี่ยวกับความถี่รวมยอดได้ดีกว่าผู้ที่มีความจำระยะสั้นต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าเจ้าของภาษาสามารถจำข้อมูลที่เป็นความถี่รวมยอดและรายละเอียดในการฟังบรรยายได้ดีกว่าผู้ที่มีไม่ใช่เจ้าของภาษา

1.3 ความตั้งใจฟัง

ความตั้งใจฟังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถในการฟังซึ่ง วิลกา เอ็ม ริเวอร์ส (Wilga M. Rivers, 1988 : 98-99) ได้ให้ความเห็นว่าความตั้งใจมีความสำคัญมากต่อความเข้าใจ นอกจากนี้ ไมเคิล รอสท์ (Michael Rost, 1994 : 69) กล่าวสรุปว่าความตั้งใจมีผลต่อความจำและการเรียบเรียงข้อมูล แม้ผู้ฟังจะมีความสามารถในการฟังสูงเพียงใดก็ตาม ถ้าขาดความตั้งใจก็จะไม่สามารถจำสิ่งที่ฟังได้

1.4 ความวิตกกังวล

วิลกา เอ็ม ริเวอร์ส (Wilga M. Rivers, 1988 : 98-99) ได้กล่าวถึงความวิตกกังวลว่ามีผลต่อการตีความ ผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลและไม่กล้าแสดงออกมักจะขาดความสามารถในการฟัง ความวิตกกังวลทำให้ผู้เรียนไม่สามารถฟังข้อความที่ต่อเนื่อง จึงไม่สามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่ฟังได้

1.5 อายุ

ลินดา ซีไรท์ (Linda Seright, 1985 : 455) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยศึกษากับนักศึกษาผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 17-41 ปี แบ่ง

นักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุสูง (ตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป) และกลุ่มอายุต่ำ (24 ปีลงมา) พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่ำมีความเข้าใจการฟังโดยเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอายุสูง

1.6 เพศ

มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเข้าใจการฟังบรรยายน้อยกว่าชาย เช่น การวิจัยของซูซาน บี เบคอน (Susan B. Bacon, 1992 : 160-163) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ความเข้าใจ กลวิธีใช้ในกระบวนการการเรียนรู้ คำตอบที่รับรู้และความพึงพอใจในการฟังภาษาต่างประเทศ โดยให้ชายและหญิงที่เป็นกลุ่มทดลองฟังวิทยุภาคภาษาสเปน และให้รายงานกลวิธีที่ใช้ในการฟังเพื่อความเข้าใจ รายงานระดับความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และคำตอบอันพึงพอใจที่มีต่อบทความที่ฟัง ผลปรากฏว่า ถ้าให้ฟังข้อความที่ยากก่อนผู้หญิงจะฟังข้อความได้คะแนนน้อยกว่าผู้ชาย

1.7 ความรู้เดิม

ดี อาร์ ลอง (D.R. Long, 1990 : 65-80) และบาร์บารา ซี ชมิดท์ ไรน์ฮาร์ท (Barbara C. Schmidt-Rinchart, 1994 : 179-176) ได้ศึกษาผลของความรู้เดิมที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ พบว่า ความคุ้นเคยต่อหัวข้อเรื่องมีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ

จะเห็นได้ว่าตัวผู้ฟังเองนั้นเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดความสามารถในการฟัง เพราะความสามารถเฉพาะตัวทางภาษา ความจำ ความวิตกกังวล อายุ เพศ หรือความรู้เดิมที่กล่าวมาแล้ว ล้วนแล้วแต่มาจากผู้ฟังเองทั้งสิ้น

2. ตัวแปรในด้านตัวผู้พูด

2.1 อัตราความเร็วของการพูด

โรเจอร์ กริฟฟิธส์ (Roger Griffiths, 1991a : 356) กล่าวถึงอัตราความเร็วในการพูดที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง อัตราความเร็วปกติของการสนทนาระหว่างเจ้าของภาษาอังกฤษ โดยทั่วไปอยู่ระหว่าง 165-180 คำต่อนาที (Joan Rubin, 1994 : 220) เคน เคลช (Ken Kelch,

1985 อ้างถึงใน Joan Rubin 1994 : 200) พบว่า ผู้เรียนในระดับกลางถึงระดับสูงจะมีความเข้าใจในการฟังได้ดี ถ้าอัตราความเร็วของการพูดอยู่ในระดับ 124 คำต่อนาที

2.2 การลิ่งเลและการหยุด

เจ บี ฮีตัน (J. B. Heaton, 1990 : 41) กล่าวถึงการลิ่งเลและการหยุดว่าเป็นลักษณะที่สำคัญของภาษาพูดเพราะจะช่วยให้ผู้ฟังติดตามเรื่องที่กำลังพูดและช่วยให้เข้าใจเรื่องที่ฟัง บี วอส (B. Voss, 1979 อ้างถึงใน Joan Rubin, 1994 : 201) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพูดภาษาอังกฤษที่ประกอบด้วยการลิ่งเลและการหยุดพบว่า การลิ่งเลทำให้ผู้ฟังสับสน การพูดซ้ำ การเริ่มต้นที่ผิด การพูดแทรกขณะที่ยหยุด (Filled pause) และการหยุดโดยไม่มีกรพูดแทรก (Blank) มีผลต่อความเข้าใจในการฟัง ไอลีน เค บลอค (Eileen K. Blau, 1990 : 749-752) พบว่า การพูดแทรกระหว่างหยุดมีผลดีต่อความเข้าใจในการฟังมากกว่าการหยุดแบบเงียบ

2.3 เนื้อหาสาระของการพูด

ดีเทอร์ วูลฟ์ (Dieter Wolf, 1987 : 316) ได้ทำการศึกษาผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวเยอรมัน อายุ 12-18 ปี พบว่า ในการฟังเรื่องที่มีเนื้อหาที่ยากขึ้น ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยภาพช่วยให้เกิดความเข้าใจ ดีเทอร์วูลฟ์ เสนอว่า การฟังเรื่องง่ายผู้ฟังไม่ต้องการภาพประกอบแต่เมื่อเรื่องยากขึ้น ภาพประกอบจะช่วยให้ในการทำ ความเข้าใจเรื่อง ทีดี เทเรล และ สตีเฟน ดี แครชเชน (T.D Terrell and Stephen D. Krashen อ้างถึงใน Jack C. Richards, 1983) กล่าวถึงเนื้อหาที่นักเรียนฟังว่า จะต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนด้วย

2.4 ปฏิสัมพันธ์ (Interaction)

ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังมีผลต่อความสามารถในการฟัง แจ็ค ซี ริชาร์ดส์ (Jack C. Richards, 1987 : 164-166) กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟังว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง คือ การสนทนานั้นเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังที่แสดงออกมาในรูปของการแสดงอากัปกิริยาประกอบการพูด (Gesture) การเคลื่อนไหว (Movement) การจ้องมอง (Gaze) และการส่งสัญญาณทางภาษาที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ใช่การพูด แต่เป็นการแสดงสีหน้าท่าทาง

2.5 ความสามารถทางภาษาของผู้พูด

โจเซฟ พีบอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984 : 13) ได้สรุปงานวิจัยที่เขารวบรวม มาพบว่าผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษา มีความสามารถในการพูดภาษานั้น ๆ สูงกว่าผู้พูดที่มีใช้ชนชาติเจ้าของภาษา และชนชาติเจ้าของภาษาที่มีระดับการศึกษาสูงมีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีกว่าผู้พูดที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า ดังนั้นการฟังผู้พูดที่มีความสามารถทางภาษาไม่เท่ากันก็มีผลทำให้ความเข้าใจในการฟังของผู้ฟังแต่ละคนแตกต่างกัน

2.6 สำเนียงการพูด

แฟน ยาแก็ง (Fan Yagang, 1993 : 87-92) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสำเนียงการพูดว่าความคุ้นเคยของผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีต่อสำเนียงอังกฤษ (British English) หรือสำเนียงอเมริกัน (American English) เป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียนเพราะในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันผู้เรียนต้องฟังสำเนียงการพูดภาษาอังกฤษแตกต่างกันออกไปของชนชาติต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของอาร์เธอร์ กิซาซ ทาร์ (Arthur-Geezai, tar, 1987 : 2265) ที่เปรียบเทียบผลของตัวแปร ในด้านชนชาติที่แตกต่างกันของผู้พูดพบว่ามีผลต่อความเข้าใจในการฟังและทัศนคติของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากแนวคิดและงานวิจัยต่างๆ ที่นำเสนอมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้พูด ได้แก่ อัตราความเร็วของการพูด การกลังเลและการหยุด เนื้อหาสาระของการพูด ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ความสามารถทางภาษาของผู้พูดและสำเนียงการพูดต่างก็มีอิทธิพลต่อการฟังทั้งสิ้น

3. ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในการฟัง

สภาพแวดล้อมในการฟัง หมายถึงสภาพโดยทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการฟังภาษาทั้งในและนอกชั้นเรียน จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการฟังนั้นมีผู้เสนอไว้มากมาย ตัวอย่างเช่น ตัวแปรด้านบทเรียน และกิจกรรมการฟัง และปรับทการฟัง

3.1 ตัวแปรด้านบทเรียนและประเภทข้อความที่นำมาใช้ในการฟัง

แอน แอนเดอร์สัน และ โทนี่ ลินช์ (Ann Anderson and Tony Lynch, 1988 :

63) กล่าวถึงลักษณะบทเรียนที่คิดว่าควรมีองค์ประกอบที่เอื้อต่อความเข้าใจในการฟัง เช่น ภาษาต้องไม่ยากจนเกินไป เพราะบทเรียนการฟังที่ยากจนเกินไปย่อมไม่เพิ่มพูนความสามารถในการฟังและในเรื่องเดียวกันนี้ จอห์น ฮิกกินส์ (John Higgins, 1982 : 242-248) ได้ให้ความเห็นว่า บทเรียนที่ใช้เรียนในชั้นเรียนการฟังนั้นจะเป็นแบบเรียนรูปแบบใดก็ได้ แต่บทเรียนนั้นต้องมีความสมจริงไม่ว่าจะเป็นภาษาที่ใช้ อัตราความเร็วของการพูด หรือเสียงรบกวนประกอบในเทปเหมาะสมตามปริบท เช่น เสียงรถ เสียงพิมพ์ดีด ความคิดของ จอห์น ฮิกกินส์ สอดคล้องกับความคิดเห็นของจอห์น ฟิลด์ (John Field, 1997 : 49) ที่กล่าวถึงการฟังว่าจะยากหรือง่ายนั้นขึ้นอยู่กับบทเรียนที่นักเรียนฟัง การจัดบทเรียนที่มีความสมจริงตามลักษณะดังกล่าว จะสามารถพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ บทเรียนที่นำมาใช้ในการฟังในห้องเรียนนั้นจะยากหรือง่ายก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อความที่นำมาใช้ในการฟังด้วย โจน รูบิน (Joan Rubin, 1994 : 199) กล่าวถึงลักษณะของข้อความที่ฟังว่ามีผลต่อการฟัง ซึ่งลักษณะของข้อความที่ฟัง นอกจากจะประกอบด้วยอัตราความเร็วของการพูด การหยุดพูด แล้วยังประกอบด้วยประเภทข้อความต่าง ๆ (Genres) เนื่องจากประเภทข้อความต่าง ๆ มีลักษณะ โครงสร้างและรูปแบบภาษาที่แตกต่างกัน ประเภทข้อความจึงมีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ทีโอดอร์ บี คาลิวโด้ดา (Theodore B. Kalivoda, 1989 : 2953-A) ซึ่งได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบการสอนความเข้าใจในการฟัง 2 วิธี คือการฟังโดยใช้เพลงเป็นเนื้อหาบทเรียนและการฟังจากการเล่าเรื่องและบทสนทนา ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชาวสเปน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองให้ฟังเนื้อหาประเภทเพลง กลุ่มควบคุมให้ฟังเนื้อหาประเภทการเล่าเรื่องอย่างสั้นและบทสนทนา ใช้เวลาทดลอง 5 สัปดาห์ ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองที่ฟังเนื้อหาประเภทเพลงมีคะแนนความสามารถในการฟังสูงกว่าการฟังจากการเล่าเรื่องอย่างสั้นและบทสนทนา

3.2 ตัวแปรด้านกิจกรรมการฟัง

นอกจากตัวแปรในด้านบทเรียน ซึ่งประกอบด้วยประเภทข้อความลักษณะต่าง ๆ แล้ว ตัวแปรที่มีผลต่อ ความสามารถในการฟังที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมอีกตัวหนึ่ง คือ กิจกรรมการฟัง เจน วิลลิส (Jane Willis, 1981 : 134-135) กล่าวถึงกิจกรรมการฟังสำหรับผู้เรียนว่า กิจกรรมใด ๆ ไม่ว่าจะป็นกิจกรรมระหว่างการฟังหรือภายหลังการฟังควรเป็นกิจกรรมที่เหมาะสม

สำหรับผู้เรียน กิจกรรมที่จัดจะต้องเพิ่มทักษะและประสิทธิภาพในการฟัง เช่น ทักษะในการเดา เหตุการณ์ล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้การฟังการสนทนาให้ทราบว่ากำลังฟังบทสนทนาเรื่องใด และจะมีสิ่งใดเกิดขึ้นต่อไป ทักษะในการจับประเด็นที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้ผู้ฟังจับใจความสำคัญได้

3.3 ปฏิบัติการฟัง

อีเลน เอส แอนเดอร์สัน (Elaine S. Anderson, 1990 : 6) กล่าวถึง ปฏิบัติการฟัง เป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดการใช้ภาษาที่เหมาะสมว่าไม่ว่าจะเป็นภาษาใดก็ตามประกอบด้วยสถานการณ์ที่พูด หัวข้อ เพศ อายุ และสถานภาพของกลุ่มสนทนา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533 : 97) กล่าวถึงการที่จะใช้ภาษาให้ถูกต้องหรือเหมาะสมกับบริบทนั้น ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง กาละ-เทศะ เรื่องที่พูด วัตถุประสงค์ และวิธีการสื่อสาร การเข้าใจในบริบทภาษาจะทำให้การฟังง่ายขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างบนนี้ จะเห็นว่าสภาพแวดล้อมในการฟัง ไม่ว่าจะเป็นบทเรียนหรือประเภทข้อความต่างๆ และกิจกรรมการฟังล้วนแล้วแต่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศทั้งสิ้น

แบบสอบวัดความสามารถในการฟัง

วัตถุประสงค์ของการสร้างแบบสอบ

ไลล์ เอฟ บาคแมน (Lyle F. Bacheman, 1991 : 671-704) กล่าวถึงประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาในการทดสอบความสามารถทางภาษาว่ามีวัตถุประสงค์สำคัญในการทดสอบ 2 ประการคือ

1. เพื่อนำผลของการทดสอบมาใช้อ้างอิงถึงความสามารถทางภาษาของผู้เข้ารับการทดสอบ
2. เพื่อคาดเดาถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ในอนาคตนอกสถานะการณ์การทดสอบ

ฉะนั้น ในการสร้างแบบสอบจึงควรสร้างแบบสอบที่สามารถดึงเอาความสามารถที่แท้จริงของผู้สอบออกมาให้ได้มากที่สุด บาคแมน กล่าวถึงแบบสอบที่ดีที่มีศักยภาพว่าจะต้องมีความสอดคล้อง 2 ประการ คือ

1. ความสอดคล้องระหว่างความสามารถทางภาษาที่แบบสอบวัดกับแบบสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาในชีวิตจริง
2. ความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมในการทดสอบกับกิจกรรมในการใช้ภาษา ในสถานการณ์การใช้ภาษาเป้าหมาย

การเตรียมการและการสร้างแบบสอบการฟัง

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539 : 19-24) ได้สรุปการเตรียมการในการสร้างแบบสอบความสามารถทางภาษาไว้สรุปได้ว่า

1. ให้พิจารณาวัตถุประสงค์ของการทดสอบ โดยต้องรู้ก่อนว่าตนเองต้องการทราบอะไร ผลการประเมินมีรายละเอียด มีความสำคัญอย่างไร
2. เมื่อมีความเข้าใจที่ชัดเจนแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการจัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับการทดสอบซึ่งประกอบไปด้วย เนื้อหา รูปแบบเวลาที่ใช้ ระดับความสามารถ และการให้คะแนน

การเตรียมการสร้างแบบสอบนั้น อาจเตรียมการพร้อม ๆ กับการเรียนการสอนเพื่อตรวจเช็คเนื้อหาในการสอนมิให้ขาดตกบกพร่อง หลังจากที่มีการสอน และฝึกทักษะการฟังแล้ว สิ่งสำคัญที่ควรจะทำต่อไปคือการทดสอบเนื่องจากการทดสอบเป็นส่วนหนึ่ง ที่จะบอกให้รู้ว่าการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ซึ่งในการทดสอบการฟังนี้มีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ เกณฑ์การประเมิน และแนวทางในการสร้างแบบสอบการฟังไว้หลายท่านดังจะสรุปต่อไปนี้คือ

เกณฑ์การประเมินในการสร้างแบบสอบการฟัง

ศิริพร พงษ์สุรพิพัฒน์ (2539 : 283) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญในตารางกำหนดลักษณะของข้อทดสอบทักษะการฟังไว้สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบ อาจจะใช้ประโยคที่เป็นประโยคคำถาม-คำตอบ หรือใช้บทสนทนาแล้วมีคำถามคำตอบ หรือบทพูดคนเดียวแล้วมีคำถามคำตอบเกี่ยวกับบทพูดนั้น

2. ประเภทของคำถาม อาจใช้คำถามในลักษณะต่อไปนี้
  - 2.1 คำถามข้อมูล ใคร อะไร เมื่อไร ทำไม อย่างไร ที่ไหน
  - 2.2 คำถามตอบรับหรือปฏิเสธ
  - 2.3 คำถามให้เลือกคำตอบ
3. ระดับความยากง่าย
  - 3.1 คำถามระดับง่าย ปานกลาง และยาก
  - 3.2 คำถามตรงไปตรงมา หรือคำถามประเภทตีความ

นอกจากนี้ยังเป็นข้อควรปฏิบัติสรุปได้ดังนี้

1. เว้นระยะให้ผู้สอบมีเวลาคิดและตอบทันเวลา
2. ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาพูด ไม่ใช่ภาษาเขียน
3. ให้ปรับทเพียงพอสำหรับการตอบ
4. เรียงลำดับข้อความตามที่ปรากฏในการฟัง
5. อาจเรียงคำถามทั่วไปไว้ท้ายสุด

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538 : 133-136) กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินทักษะการฟังไว้ว่า การทดสอบทักษะการฟังสามารถวัดได้ทั้งที่เป็นหน่วยความหมายย่อยและความเข้าใจสารโดยรวมที่อาศัยโครงสร้างความรู้ของผู้เรียน เกณฑ์การประเมินผลควรเป็นไปตามรูปแบบการฟัง เช่น ถ้าเป็นการฟังแบบตัวต่อตัว ในการสนทนาควรใช้เกณฑ์ที่กำหนดความสามารถในการจับใจความ การตีความ การสังเกตเกี่ยวกับกริยาอาการ สีหน้าท่าทางของผู้พูด วัตถุประสงค์ของการพูด ปรับทของการพูด สัมพันธภาพระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง สถานภาพของผู้พูด ลิลาภาษาที่ใช้ถ้าเป็นการฟังที่มีใช้แบบตัวต่อตัว เช่น การฟัง วิทยู โทรทัศน์ การบรรยาย ฯลฯ ก็ควรเพิ่มเกณฑ์ที่กำหนดความสามารถในการระบุประเภทของเนื้อความการพูดว่าเป็นโวหารใด มีหน้าที่ภาษาและความสัมพันธ์ของเนื้อความด้านภาษาและประสบการณ์ของผู้พูดและผู้ฟังอย่างไร นอกจากนี้เกณฑ์ในการประเมินอาจเป็นไปตามเนื้อหาคือเป็นภาษาอังกฤษทั่วไปหรือเป็นภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ เช่น การฟังบรรยายทางสาขาวิชาการ หรือการฟังด้านวิชาชีพ เป็นต้น กิจกรรมที่ใช้ในการทดสอบการฟังอาจเป็นข้อความสั้น ๆ ที่บันทึกเทปไว้ หรือข้อความที่มีความยาวต่อเนื่องกัน บทสนทนาในเรื่องต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวและกิจธุระ การบันทึกและเหตุการณ์ต่าง ๆ การชมวีดิทัศน์ สไลด์ประกอบการบรรยาย ตัวกระตุ้นที่ใช้เป็นการทดสอบทักษะเดี่ยวหรือทักษะสัมพันธ์ การใช้ภาพหรือตัวอักษร การทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับตัวภาษาและเสียง วัดความเข้าใจด้านศัพท์ สำนวน และโครงสร้าง

ในการนำความรู้และประสบการณ์โดยรวมมาใช้ในการฟังนั้น แจ็ค ซี ริชาร์ดส์ (Jack C. Richards, 1990 : 55) ได้ยกตัวอย่างไว้ดังนี้

1. กำหนดได้ว่าสารที่รับเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ใด เช่น เป็นการเล่านิทาน การพูดตลก ฯลฯ
2. การจัดประเภทสถานที่บุคคลหรือสิ่งของ
3. การกล่าวพาดพิงถึงเหตุและผล
4. การคาดหมายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น
5. การตีความหัวเรื่อง
6. การลำดับเหตุการณ์ที่เกิดก่อน-หลัง
7. การตีความถึงรายละเอียดหรือข้อมูลที่ขาดหายไป

จะเห็นได้ว่าถ้าผู้ฟังไม่สามารถใช้กระบวนการหน่วยย่อยได้ก็จะไม่สามารถเข้าใจสารได้อย่างสมบูรณ์ และถ้าไม่สามารถใช้กระบวนการโดยรวม ก็จะไม่เข้าใจสารนั้นได้เลย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทั้งสองจะช่วยให้เข้าใจสารได้อย่างสมบูรณ์

ซีริล เจ เวียร์ (Cyril J. Weir, 1990 : 10-14) กล่าวถึงข้อควรคำนึงในการทดสอบความสามารถทางภาษาไว้ว่า ผู้สร้างแบบสอบจะต้องระบุถึงทักษะและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ควรมีการสร้างแบบสอบเฉพาะทักษะภาษาขึ้นและปรับทในการทดสอบความสามารถทางภาษาก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญเพราะภาษาจะไม่มี ความหมายใด ๆ เลย หากปราศจากบริบทอันได้แก่ ตัวภาษา ความสัมพันธ์ของข้อความ ตลอดจนองค์ประกอบทางสังคม และวัฒนธรรม เนื้อหาของแบบสอบจึงควรมีความหลากหลายและคล้ายคลึงกับการใช้ภาษาจริง ทั้งในด้านความยาว ประเภทรูปเรื่อง และรูปแบบในการสื่อสาร ซีริล เจ เวียร์ ได้สรุปแนวทางในการสร้างข้อสอบทักษะการฟังไว้ 7 ประการดังนี้

1. ถามรายละเอียดเฉพาะอย่างที่ฟัง
2. ถามใจความสำคัญของเรื่องทั้งหมด
3. ถามเพิ่มเติมรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ได้ฟัง
4. สรุปอ้างอิงจากเรื่องที่ฟัง
5. ถามเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูด
6. ระบุนิคมของข้อความที่ฟัง
7. วิเคราะห์การกระทำที่เหมาะสมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ฟัง

เจ บี ฮีตัน (J. B. Heaton : 1990. 37-54) ได้แบ่งการทดสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษออกเป็น 4 หมวดใหญ่ดังนี้คือ

1. ทดสอบความสามารถในการจำแนกหน่วยเสียง ซึ่งเป็นการทดสอบในระดับต้น ได้แก่ การทดสอบการเน้นหนักเสียงในคำ ความสามารถในการจำแนกเสียงในประโยคและทดสอบความสามารถในการจำแนกเสียงในปริบทภาษา
2. ทดสอบความสามารถในการออกเสียงเน้นหนักในคำและระดับเสียงสูง-ต่ำในประโยค
3. ทดสอบความเข้าใจในการฟังบทสนทนาสั้น ๆ หรือบรรยายสั้น ๆ (Short statement and conversation) อาจเป็นการฟังแล้วเขียนตามคำบอกหรือฟัง โดยมีรูปภาพหรือแผนที่ประกอบ เป็นการทดสอบความเข้าใจในการฟังระดับประโยคทั้งที่เป็นข้อความและบทสนทนาเกี่ยวกับรูปภาพ อาจตั้งคำถามแบบถูกผิด (True false)
4. ทดสอบความเข้าใจในการฟังบทสนทนาและการบรรยายที่ยาวขึ้นเป็นการทดสอบความสามารถในการฟังสำหรับผู้เรียนระดับกลางและระดับสูง ครูอาจจะบันทึกเทปจากวิทยุหรือโทรทัศน์ เช่น รายการพยากรณ์อากาศ รายงานข่าว รายงานการแข่งขัน ถ้าไม่มีของจริงก็อาจเขียนรายงานต่าง ๆ ขึ้นมาเองแล้วปรับภาษาให้ง่ายขึ้นเพื่อเหมาะกับระดับของนักเรียน

เรนดอล แอล โจนส์ และเบอร์นาร์ด สโปลสกี (Randoll L. Jones and Bernard Spolsky, 1975 อ้างถึงใน ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ 2533 : 39) ได้เสนอแนะหลักเกณฑ์ในการวัดความสามารถในการฟังว่า ข้อทดสอบการฟังเพื่อความเข้าใจนั้น ควรจะวัดทั้งสัมฤทธิ์ผล (Achievement) คือ ความรู้และทักษะที่ผู้เรียนได้รับตามหลักสูตรและวัดความสามารถ (Proficiency) ซึ่งเป็น การวัดความรู้และทักษะที่ไม่เกี่ยวกับหลักสูตรโดยตรง เป็นการทำนายสิ่งที่ผู้เรียนควรจะรู้ กล่าวโดยสรุปคือข้อสอบนั้นควรจะวัดในสิ่งที่นักเรียนเรียนไปแล้ว และสิ่งที่ควรจะเรียน ส่วนในการที่จะให้ข้อทดสอบนั้นมีความตรงและความเที่ยง ข้อคำถามควรจะวัดความเข้าใจของสิ่งที่ฟังจริง ๆ ไม่ใช่วัดความรู้ที่เกี่ยวกับภาษา ข้อสอบควรจะมาจากเหตุการณ์ที่สมจริง เช่น การสนทนา (Spontaneous speech) หรือรายการวิทยุ เป็นต้น

นอกจากเกณฑ์ ในด้านเนื้อหาที่สมจริงแล้ว ควรคำนึงถึงระดับความสามารถในการทดสอบด้วยว่าแบบสอบที่จะนำมาใช้นั้นเหมาะสมกับผู้ฟังในระดับใด ในเรื่องนี้นั้น เนาวรัตน์ พงษ์เกษมพรวุฒิ (2530 : 14) ได้สรุปพฤติกรรมการฟังภาษาต่างประเทศว่ามี 2 ระดับใหญ่ ๆ คือ ระดับการรับรู้และระดับความเข้าใจ ระดับการรับรู้เป็นระดับที่ผู้ฟังสามารถแยกแยะหรือจำแนก

ยิวว่า เสียงนั้น ๆ แตกต่างจากเสียงอื่นอย่างไร ซึ่งเป็นระดับขั้นพื้นฐานของการฟัง ส่วนระดับความเข้าใจเป็นความสามารถในการฟังระดับสูงที่ผู้ฟังจะต้องเข้าใจจุดประสงค์ของการสื่อความหมายของภาษาที่ฟังได้ สามารถเลือกรับฟังสิ่งที่ตนเองต้องการซึ่งเป็นทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

จากรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบดังกล่าวมาแล้ว พอสรุปแนวทางในการสร้างแบบสอบความสามารถในการฟังได้ว่าการสร้างแบบสอบความสามารถในการฟังควรวัดความสามารถในการฟังอย่างแท้จริง โดยก่อนสร้างแบบสอบต้องวิเคราะห์เนื้อหาที่นักเรียนได้เคยเรียนรู้มาก่อน แบบสอบที่วัดความสามารถการฟังในระดับสื่อสาร มีหลายรูปแบบ เช่น อาจเป็นแบบสนทนาแล้วมีคำถามคำตอบ หรือเป็นบทคนพูดคนเดียวแล้วมีคำถามคำตอบ แบบสอบที่วัดได้มีความตรงมากที่สุดคือแบบสอบ แบบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แนวคำถามที่ใช้อาจเป็น Wh-question เน้นปริบทภาษา เนื้อหาแบบสอบอาจเป็นประเภทข้อความต่าง ๆ เป็นภาษาสมจริง ทั้งในด้านความยาว ประเภทข้อความและรูปแบบในการสื่อสาร เกณฑ์ในการประเมินในการสร้างแบบสอบที่นักวิชาการหลายท่านเห็นตรงกัน ได้แก่ การถามในเรื่องประเภทข้อความ ใจความสำคัญของเรื่องราวที่ฟัง รายละเอียดที่ฟัง และการสรุปอ้างอิง เนื้อเรื่องที่ฟัง เวลาสอบต้องเหมาะสมกับจำนวนข้อสอบ ความยากง่ายของแบบสอบต้องเหมาะสมกับวัย ประสบการณ์และระดับความสามารถของนักเรียนในแต่ละระดับ

นอกจากระดับความสามารถในการฟังที่เราควรคำนึงถึงในการสร้างแบบสอบแล้ว ประการสุดท้ายที่สำคัญที่ผู้สร้างแบบสอบจะต้องคำนึงถึง คือเกณฑ์ในการให้คะแนนซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

เกณฑ์การให้ค่าระดับคะแนนความสามารถในการฟัง

บี เจ แครอล (B.J. Carroll, 1982 : 58-61) ได้เสนอแนะเกณฑ์การให้ระดับคะแนนความสามารถในการฟังโดยใช้ระดับการแสดงออกในการรับส่งสารทางภาษา 9 ระดับ (Nine point language band system) เพื่อกำหนดระดับการแสดงออกในการรับสารประกอบด้วย คะแนน 9 ระดับ ตั้งแต่ระดับ 1/0 ซึ่งเป็นความสามารถระดับเริ่มเรียน จนถึงระดับที่มีความสามารถเท่าเจ้าของภาษาคือระดับ 9 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดดังแสดงในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 ระดับการแสดงผลออกในการรับส่งสารทางภาษา 9 ระดับ

ระดับ	ความหมาย
9	เชี่ยวชาญ (Expert)
8	ดีมาก (Very good)
7	ดี (Good)
6	พอใช้ (Competent)
5	เกือบพอใช้ (Modest)
4	ค่อนข้างอ่อน (Marginal)
3	อ่อน (Extremety limited)
2	อ่อนมาก (Intermittent)
1/0	ใช้การไม่ได้เลย (Non-user)

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538 : 242) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การให้ระดับคะแนนของแครอลว่า ระดับ 1/0 และ 9 ไม่ได้นำไปใช้ในการวัดภาษาจริง ๆ เนื่องจากระดับ 1 ของความสามารถในการเรียนภาษาเท่ากับเด็กนักเรียนต่างประเทศที่ยังใช้ภาษาไม่ได้เลยเนื่องจากเพิ่งเริ่มเรียนภาษาอังกฤษ ส่วนความสามารถในการใช้ภาษาระดับ 9 เท่ากับนักศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่และมีความรู้ดียิ่งในเนื้อหาวิชา ในการวัดความสามารถในทางภาษาจริง ๆ จะเริ่มตั้งแต่ระดับ 2 ถึงระดับ 8 ระดับที่พึงประสงค์ (Target level) อยู่ในระดับ 7 ซึ่งผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ในชีวิตประจำวัน และในวิชาชีพระดับ 4 และ 5 เป็นระดับเบื้องต้น (Basic level) ส่วนระดับ 6 อยู่ในขั้นพอใช้

ข้อควรคำนึงในการทดสอบ

นอกจากเกณฑ์การประเมินและเกณฑ์การให้ค่าระดับคะแนนความสามารถในการฟังแล้ว ผู้ออกข้อสอบยังต้องคำนึงถึงข้อควรระวังอื่น ๆ อีกเป็นต้นว่า ผลการสอบของนักเรียนที่ปรากฏบางครั้งอาจจะไม่ใช่มาจากความสามารถที่แท้จริง แต่เป็นผลมาจากการที่นักเรียนฟังคำสั่งไม่เข้าใจ ฉะนั้นคำสั่งของข้อสอบควรจะต้องสั้นและชัดเจน (Harold S. Madsen, 1983 : 236) ความชัดเจนของเสียงที่ฟังก็มีผลต่อคะแนนเช่นกัน เจ ชาร์ลส์ แอลเดอร์สัน คาร์โลลาญ์ แคลบแฮม และ ไคแอน วอลท์ (J. Charles Alderson, Caroline Clapham and Dianne Wall, 1995 : 117-118) ได้

แนะนำเกี่ยวกับการทดสอบการฟังไว้สรุปได้ว่า การเลือกห้องเรียนที่จะใช้ในการทดสอบเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง บางสถาบันพยายามที่จะจัดคนเข้าห้องสอบให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในห้องเรียนเดียว เพื่อต้องการที่จะสอบพร้อมกันในคราวเดียว ห้องเรียนที่กว้างมากจะมีปัญหาในเรื่องเสียงทำให้ผู้ฟัง ฟังได้ยากขึ้น ฉะนั้นจึงควรจะต้องทดสอบการฟังก่อน เพื่อหาจุดสมดุทธ์ของตำแหน่งผู้นั่งสอบว่าไม่ว่าผู้สอบจะฟังอยู่ตรงทิศทางใดก็จะฟังได้ชัดเจนอย่างทั่วถึงกัน นอกจากนี้จะต้องตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้ในการฟัง เช่น ตรวจสอบไมโครโฟน เทปคาสเซต และเครื่องบันทึกเสียง ตลอดจนลำโพงที่จะนำมาใช้ ถ้าการทดสอบนั้นจำเป็นจะต้องกระทำในห้องปฏิบัติการภาษาต้องตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์ในแต่ละบูธ (Booth) ด้วย

ประเภทข้อความ

ความหมายของคำว่า “ประเภทข้อความ (Genre)”

คัทธรีน วอลเลซ (Catherine Wallace, 1993 : 31) ได้กล่าวถึง “ประเภทข้อความ (Genre)” ว่าหมายถึงลักษณะของข้อความที่ใช้ในการสื่อความหมายในบริบทภาษาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ลักษณะของข้อความดังกล่าวจะมีการใช้ศัพท์และโครงสร้างภาษาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะ คำว่า “ประเภทข้อความ (Genre)” เดิมเป็นคำที่ใช้อธิบายรูปแบบของวรรณคดี แต่ปัจจุบันความหมายของประเภทของข้อความได้ครอบคลุมไปถึงรูปแบบภาษาอื่น ๆ ซึ่งไม่จำกัดอยู่เฉพาะในวรรณคดีเท่านั้น เช่น เมนูอาหาร รายการสิ่งของที่ต้องการจะซื้อ หรือวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

เจ อาร์ มาร์ติน (J.R Martin, 1985 : 250) กล่าวถึงความหมายของคำว่า “ประเภทข้อความ (Genre)” ว่าหมายถึงวิธีการที่เรานำภาษามาใช้เพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ และคำว่า “ประเภทข้อความ (Genre)” นี้ ครอบคลุมไปถึงกิจกรรมทางภาษาที่ถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์และเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ในบริบททางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ดัดเลย์ อีแวนส์ (Dudley Evans, 1987 : 77) ที่กล่าวถึงความหมายของ “ประเภทข้อความ (Genre)” ว่าเป็นข้อความที่บรรยายชนิดต่าง ๆ ของกิจกรรม เช่น บทเพลง โคลง บทสวดที่เกิดขึ้นและใช้อยู่เป็นประจำในสังคม

จอห์น สเวลล์ (John Swales, 1990 : 58) ได้กล่าวถึงความหมายของ “ประเภทข้อความ (Genre)” ว่าเป็นข้อความที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ข้อความแต่ละประเภทมีลักษณะ โครงสร้างและรูปแบบภาษาที่แตกต่างกัน ตลอดจนมีเนื้อหาเพื่อผู้ฟังผู้ชม (Audience) เฉพาะกลุ่ม

จากคำนิยามดังกล่าวแล้วข้างต้น อาจสรุปได้ว่า “ประเภทข้อความ (Genre)” คือข้อความ ที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จ ข้อความที่นำมาใช้นี้จะ บรรยายชนิดต่าง ๆ ของกิจกรรมมีลักษณะ โครงสร้างและรูปแบบภาษาที่แตกต่างกัน และมีเนื้อหา เพื่อผู้ฟังผู้ชมเฉพาะกลุ่ม

ความหมายของ “ประเภทข้อความ (Genre)” ในเชิงโครงสร้าง (Text Type) และบริบท ภาษา (Context)

ในเรื่องของความหมายของคำว่า “ประเภทข้อความ (Genre)” นี้ เดิมใช้ในความหมาย เชิงลักษณะโครงสร้าง (Text type) ซึ่งหมายถึงกลุ่มของข้อความที่มีความคล้ายคลึงกันในลักษณะ ทางภาษาศาสตร์ (Biber, 1988 อ้างถึงใน Brian Paltridge, 1960 : 237) ไบรอัน พาลทริจ (Brian Paltridge, 1996 : 238-243) ได้รวบรวมรายชื่อนักวิชาการที่ให้ความหมายของ “ประเภทข้อความ (Genre)” ดังกล่าวไว้หลายท่านเช่น ที เฮดจ์ (T. Hedge, 1988) ได้ให้ตัวอย่างของประเภทข้อความ ในลักษณะนี้ว่า ได้แก่ การบรรยาย (Description), การเล่าเรื่อง (Narrative) การอธิบายเหตุและผล (Cause and effect), การอภิปราย (Discussion) ข้อความเปรียบเทียบและข้อความแย้งกัน (Compare and contrast) และ เจ เอ แฮมมอนด์ และคณะ (J.A Hammond et al, 1992) ได้ยกตัวอย่าง “ประเภท ข้อความ (Genre)” ว่า ได้แก่ การเล่าเรื่อง (Anecdote) ข้อความเชิงอธิบาย (Exposition) ข่าว (New items) ข้อความกระบวนการ (Procedure) ข้อความที่ยกขึ้นมากล่าว (Recount) ข้อความรายงาน (Report) และบทวิจารณ์ (Review) และต่อมาความหมายของคำว่า “ประเภทข้อความ (Genre)” ได้ พัฒนาไปในเชิงบริบทภาษา ดังเช่น แอน เบอ์นส์ เฮเลน จ้อยส์ และซานดรา โกลลิน (Anne Burns, Helen Joyce and Sandra Gollin, 1996 : 2) ได้กล่าวสรุปถึงเรื่อง “ประเภทข้อความ (Genre)” ไว้ว่า “ประเภทข้อความ (Genre)” ได้เปลี่ยนไปจากวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่งตามค่านิยม ความเชื่อ และความคาดหวังของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ตัวอย่างของ “ประเภทข้อความ (Genre)” ที่ใช้ในภาษาพูดของบริบทภาษาทางวัฒนธรรมออสเตรเลีย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับคอร์สการ ศึกษา การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการแข่งขันคริกเก็ต (Cricket match) การเล่าเรื่องของตนเองอย่างไม่เป็นทางการ การจ้องตัวเครื่องบิน การนัดกับหมอฟัน เป็นต้น

ในด้านความหมายเชิงปริบทภาษานี้ เดล ไฮม์ส์ (Dell Hymes, 1974 : 61) ได้กล่าวถึงความหมายของ “ประเภทข้อความ (Genre)” ว่าเป็นข้อความที่เกิดขึ้นพร้อมกับสถานการณ์ทางวาจา (Speech event) การนำข้อความไปใช้ผู้ใช้จะต้องนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น บทสวด (Sermon) จะต้องนำไปใช้ในโบสถ์ ถ้านำไปใช้ในสถานที่หรือสถานการณ์อื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาก็อาจจะถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงได้

อาจสรุปได้ว่าความหมายของคำว่า “ประเภทข้อความ (Genre)” หมายถึงการเรียกชื่อประเภทข้อความทั้งในเชิงโครงสร้างและปริบทภาษาซึ่งบางครั้งใช้คำว่า “Genre” แต่หมายความรวมถึงประเภทข้อความในเชิงโครงสร้าง (Text type) ด้วย ดังนั้นประเภทข้อความจึงมีมากมายหลายชนิด ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

ประเภทข้อความต่าง ๆ

ไมเคิล แมคคาร์ธี และ โรนัลด์ คาร์เตอร์ (Michael Mc. Carthy and Ronald Carter, 1994 : 32) กล่าวถึงการแบ่งประเภทข้อความว่ายังไม่มีความชัดเจนในเรื่องนี้ โดยยกตัวอย่างคำกล่าวของกันเตอร์ เครส (Gunter Kress, 1982 :98) ซึ่งกล่าวว่า

ประเภทข้อความ เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้เรื่อย ๆ
เปลี่ยนไปตามรูปแบบของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป
ดังนั้นประเภทข้อความจึงเปลี่ยนไปตามกาลเวลา
ชั่วระยะเวลาหนึ่งประเภทข้อความที่เกิดขึ้นจะมี
ลักษณะรูปแบบที่คล้ายกันในระดับหนึ่งและมีลักษณะที่
แตกต่างซึ่งเป็นที่จดจำได้ในกลุ่มของสังคมที่แตกต่างกัน

แม้ว่าการแบ่งประเภทข้อความยังค่อนข้างจะไม่ชัดเจนแต่ก็มีนักวิเคราะห์ภาษาหลายคนพยายามที่จะรวบรวมข้อความเข้าเป็นประเภทเดียวกัน โดยดูจากรูปแบบในการใช้ จุดหมายปลายทางและวัตถุประสงค์ในการใช้ จากการวิเคราะห์ข้อความของ จอห์น เอ็ม สวาลส์ (John M. Swales, 1990 : 33-34) ได้แบ่งประเภทข้อความตามแนวคิดของเขาออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทข้อความในการศึกษานิทานพื้นบ้าน (Genre in folklore studies)
2. ประเภทของข้อความในการศึกษาทางวรรณคดี (Genre in literary studies)
3. ประเภทข้อความในทางภาษาศาสตร์ (Genre in linguistics)
4. ประเภทข้อความในทางศิลปะการพูดหรือการเขียน (Genre in rhetoric)

นักวิจัยและนักภาษาศาสตร์หลายท่านมีความเห็นสอดคล้องกับแนวความคิดการแบ่งข้อความออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามแนวคิดของ จอห์น เอ็ม สเวลล์ (John M. Swales) ดังจะแยกกล่าวแต่ประเภทข้อความดังนี้

1. ประเภทข้อความในการศึกษานิทานพื้นบ้าน (Genre in folklore studies) อลัน ดันเดส (Alan Dundes, 1980 : 21) กล่าวถึงนิทานพื้นบ้านว่าเริ่มมีมาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 19 เช่น เทพนิยายกริมของเยอรมัน นักภาษาศาสตร์เชิงหน้าที่ที่ศึกษาเรื่องนิทานพื้นบ้านเน้นที่ค่านิยมของสังคมและการใช้ข้อความประเภทการเล่าเรื่อง (Narrative) เอลเลียต ออริง (Elliott, Oring, 1986 : 134-136) สรุปการพิจารณาประเภทข้อความนิทานพื้นบ้านไว้ว่า ถ้าคนฟังพิจารณาข้อความการเล่าเรื่องว่าเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้า ข้อความประเภทนั้นก็คือเทพนิยาย (Myth) ถ้าเป็นเรื่องจริงในอดีตแล้วเล่าต่อ ๆ กันมา ข้อความประเภทนั้นก็คือตำนาน (Legend) ถ้าเรื่องนั้นเป็นเรื่องเรื่งรมย์ที่ต้องอาศัยปริบทของความเชื่อถือและปริบทแวดล้อมที่เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมนั้นคือนิทาน (Tale) ซึ่งผู้เล่าจะต้องมีศิลปะในการร้อยกรองถ้อยคำให้ข้อความนั้นมีความหมายและมีคุณค่าควรแก่การสนใจสมควรที่จะนำมาเล่าซ้ำแล้วซ้ำอีก

2. ประเภทข้อความในการศึกษาทางวรรณคดี (Genre in literary studies)

จอห์น เอ็ม สเวลล์ (John M. Swales, 1990 : 36) สรุปว่านักเล่านิทานอาจมีเหตุผลทางประวัติศาสตร์ในการที่จะยึดถือรูปแบบของการเล่านิทานดั้งเดิมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในทางตรงกันข้ามการวิจารณ์ทางวรรณคดีนั้น นักทฤษฎีอาจจะมีเหตุผลที่จะไม่รักษารูปแบบดั้งเดิม ทั้งนี้เพราะต้องการแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มในการแสดงผลงานของเขาเอง ดังนั้น ในการที่จะผลิตชิ้นงานใหม่ ๆ ออกมาจึงแหวกแนวไปจากประเภทข้อความดั้งเดิม ประเภทข้อความจึงเปลี่ยนไปตามรูปแบบของศิลปะและวัฒนธรรมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น มีประเภทข้อความใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น ในภาพยนตร์ ดนตรี ศิลปะ และวรรณคดี เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป ลักษณะของข้อความจะพัฒนาไปด้วย จึงมีโครงสร้างทางภาษาในรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นเพื่อรองรับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ หรือการเมือง

3. ประเภทข้อความในทางภาษาศาสตร์ (Genre in linguistics)

นักภาษาศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์วรรณนาได้ให้ความสนใจกับประเภทข้อความ (Genre) โดย เดล ไฮม์ส (Del Hymes, 1974 : 61) ได้ให้ความคิดเห็นว่าประเภทข้อความว่าเป็นชนิด

ของเหตุการณ์ที่ใช้ในการสื่อสารและยกตัวอย่างประเภทข้อความว่า ได้แก่ เรื่องตลก การบรรยาย และการสนทนา เป็นต้น

นักภาษาศาสตร์กลุ่มภาษาศาสตร์เชิงระบบนำโดย เอ็ม เอ เค ฮาลิเดย์ M.A.K Halliday, 1978 อ้างถึงในบุหงาคณาวรงค์ (2536 : 59) เป็นผู้ยึดหลักทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบเน้นการใช้ประเภทข้อความเพื่อสื่อเนื้อความจากบริบทภาษาในกาลเทศะต่าง ๆ ในสังคมที่มีสถานะการณ์แวดล้อมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป โดยเน้นภาษากับความหมายและบริบทภาษาซึ่งในเรื่องเดียวกันนี้ แอน เบอ์นส์ เฮเลนจอยส์ และซานดรา โกลลิน (Anne Burns, Helen Joyce and Sandra Gollin, 1996 : 6-9) ได้กล่าวถึง “ประเภทข้อความ (Genre)” ว่ามีความเกี่ยวข้องกับบริบทของภาษาโดยการเลือกใช้ภาษาในสถานะการณ์ใด สถานะการณ์หนึ่งในสังคมนั้นได้รับอิทธิพลจากตัวแปรทำเนียบภาษา (Register variables) 3 ตัว คือ

1. เรื่องราว (Field)
2. ความสัมพันธ์ของผู้ใช้ภาษา (Tenor)
3. วิธีทางในการใช้ภาษา (Mode)

ตัวแปร 3 ตัวดังกล่าวข้างต้นเป็นตัวกำหนดการเลือกใช้ภาษา ในทุกบริบทและทุกสถานะการณ์และมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ภาษาในทุกบริบทและทุกสถานะการณ์และแต่ละตัวแปรมีรายละเอียดดังนี้

1. เรื่องราว (Field) หมายถึง ข้อความที่ใช้ในการสื่อสารทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นข้อความที่เกิดขึ้น ในสถานะการณ์ใด สถานะการณ์หนึ่งในสังคม อาจหมายถึงข้อความที่ใช้พูด หรือข้อความในหนังสือ ข้อความ ในเอกสารที่ทำงาน รายละเอียดเกี่ยวกับการบินของตัวแทนของบริษัทเดินทาง เป็นต้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ภาษา (Tenor) หมายถึง บทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มสัมพันธ์ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บรรยายกับนักเรียน พนักงานต้อนรับกับคนไข้ เจ้าหน้าที่ให้บริการกับผู้มารับบริการความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่อเพื่อน และนอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงความรู้สึกของกลุ่มสนทนาด้วย

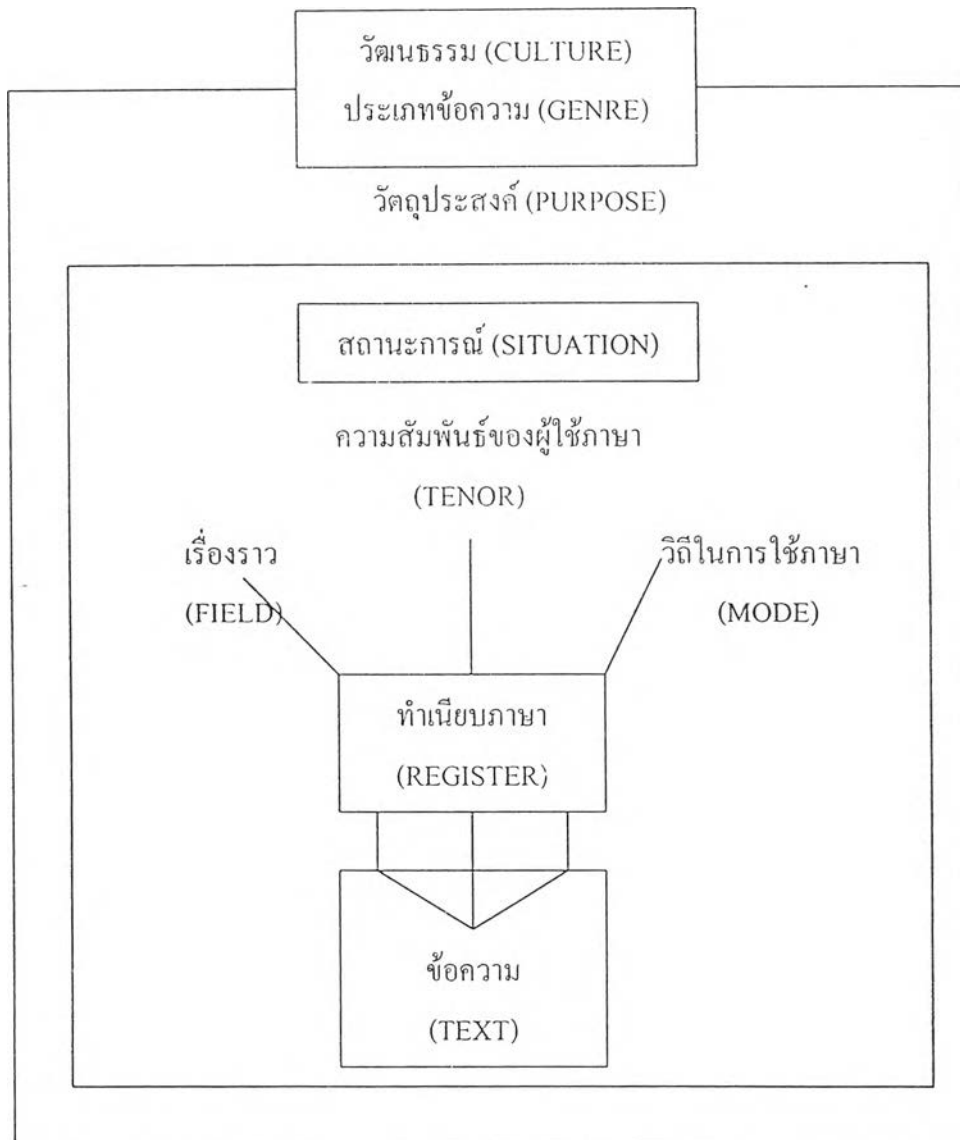

3. วิธีในการใช้ภาษา (Mode) หมายถึง วิธีที่ใช้ในการสื่อความหมายของภาษา เช่น อาจจะเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน หรืออาจจะเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้า การสื่อสารทางโทรศัพท์ เป็นต้น

ตัวแปรทำเนียบภาษาทั้ง 3 ตัวนี้ มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ไวยากรณ์และคำศัพท์ต่าง ๆ เช่น เรื่องราว (Field) จะสะท้อนให้เห็นการเลือกใช้คำกริยา คำนาม บุพบท วลี หรือวิเศษณ์วลีต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ภาษา (Tenor) จะแสดงให้เห็นได้จากทักษะมาลา (Modality) ประโยคบอกความจำเป็น บอกทัศนคติ ข้อความที่เป็นคำสั่ง คำบอกกล่าวหรือคำถาม ส่วนวิถีทางใช้การใช้ภาษา (Mode) ดูได้จากเครื่องผูกพันข้อความที่ปรากฏอยู่ในข้อความ (Text) เช่น การเรียงลำดับตามหัวข้อเรื่อง ความเชื่อมโยงระหว่างส่วนต่าง ๆ ของเรื่องถูกสะท้อนให้เห็นได้โดยการใช้คำสันธาน หรือคำสรรพนาม เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการเลือกใช้ภาษาในแต่ละประเภทข้อความนั้นขึ้นอยู่กับสถานะการณ์ เรื่องราว ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ภาษาและวิถีทางในการใช้ภาษา ซึ่ง บี เดเรวีเอนกา (B. Derewianka, 1990 : 19) ได้เป็นผู้สรุปรูปแบบ (Model) การใช้ภาษาในบริบทสถานะการณ์ โดยเขียนเป็นแผนภูมิแสดงไว้ข้างล่างนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง บริบท (context) ประเภทข้อความ (Genre) ข้อความ (Text), ทำเนียบภาษา (Register) และ ไวยากรณ์ (Grammar) โดย บี เดเรวีแองกา (B. Derewianka, 1990 : 19)

4. ประเภทข้อความในแนวทางศิลปะการพูด และการเขียน (Genre in rhetoric) จอห์น เอ็ม สวาลส์ (John M. Swales, 1990 : 42-45) ได้สรุปแนวคิดของนักภาษาศาสตร์เกี่ยวกับ ประเภทข้อความ (Genre) ตามแนวศิลปะแห่งการพูดและการเขียนไว้หลายท่าน เช่น เจมส์ แอล คินเนวี (James. L. Kinneavy, 1971) แบ่งข้อความตั้งแต่สมัยอริสโตเติลออกเป็น 4 ประเภท โดยเน้นที่เป้าหมายของการสื่อสารดังนี้คือ

1. ข้อความซึ่งแสดงความคิด ความรู้สึก ความปรารถนา (Expressive) เน้นที่ตัวผู้ส่งสาร
2. ข้อความซึ่งเป็นการชักชวนโน้มน้าว (Persuasion) เน้นที่ตัวผู้รับสาร
3. ข้อความในทางวรรณคดี ข้อความการประพันธ์ (Literary) เน้นที่ลักษณะทางอักษรศาสตร์
4. ข้อความอ้างอิง (Referential) เป็นข้อความที่เน้นข้อเท็จจริง

อีเวลลีน แฮทช์ (Evelyn Hatch, 1992 : 164) เป็นนักภาษาศาสตร์อีกผู้หนึ่งที่กล่าวถึงประเภทข้อความที่ใช้มาตั้งแต่สมัยอริสโตเติล มาจนถึงก่อนปี 1977 ว่ามี 3 ประเภท คือ

1. ข้อความแบบเล่าเรื่อง (Narrative)
2. ข้อความเชิงบรรยาย (Descriptive)
3. ข้อความแบบกระบวนการและการชักชวน (Procedural and persuasive discourse)

ครูสอนภาษาได้ใช้ภาษาในลักษณะ 3 แบบ นี้มานานจนกระทั่งปี 1977 เอ็ม เซาเนสซี (M. Shaughnessy) อ้างถึงใน Evelyn Hatch (1992 : 164) ได้พัฒนาการแบ่งประเภทข้อความในการพูดและการเขียนออกเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้คือ

1. ข้อความที่บอกให้ทราบว่าอะไรเกิดขึ้น เป็นการเรียงลำดับข้อความแบบเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เรียงตามเวลา (Narrative temporal organization)
2. ข้อความที่บรรยายสิ่งที่ปรากฏ รูป รส กลิ่น เสียงต่าง ๆ (Description)
3. ข้อความเปรียบเทียบ ความเหมือนและความต่าง (Comparison and contrast)
4. ข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน (Causal and evaluative)
5. ข้อความที่เป็นการแก้ปัญหา รวมทั้งผลและสาเหตุของปัญหา (Problem solving including effects, causes)

นอกจากคินเนวีแล้ว ยังมีคาร์โรลีน อาร์ มิลเลอร์ (Carolyn R. Miller 1984 : 163) ซึ่งกล่าวถึงจำนวนของประเภทข้อความว่าขึ้นอยู่กับความซับซ้อนที่หลากหลายไปตามรูปแบบของสังคม เขาได้ให้ตัวอย่างประเภทข้อความว่า ได้แก่ จดหมายแนะนำตัว (Recommendation) คู่มือ (Manuals) รายงานความก้าวหน้า (Progress report) จดหมายเรียกค่าไถ่ (Ransom note) การบรรยาย (lecture) ข้อความสรรเสริญ (Eulogy) ข้อความขอโทษ (Appologia) การปราศรัยในพิธีรับตำแหน่ง (The inaugural) บันทึกกิจกรรมมหาชน (Public proceeding) มิลเลอร์ได้ให้ข้อสังเกตว่า

ข้อความมีเนื้อหาสาระในฐานะที่เป็นพฤติกรรมในสังคม ในบริบทภาษาพูดและภาษาเขียนที่เน้นรูปแบบหรือวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายได้ชัดเจน

ลักษณะของประเภทข้อความที่ใช้ในภาษาพูดและภาษาเขียนนั้น ไฮดี ไบร์นเนส (Heidi Byrnes, 1984 : 317-334) กล่าวถึงประเภทข้อความที่ใช้ฟังตามวิถีในการใช้ภาษา (Mode) ว่ามี 4 ประเภทดังต่อไปนี้คือ

1. ประเภทข้อความที่พูดออกมาโดยไม่มีการวางแผนล่วงหน้า (Spontaneous free speech) และจะถูกกำหนดลักษณะโดยการมีปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสาร เช่น การสนทนา
2. ประเภทข้อความที่ต้องเรียบเรียงความคิดก่อนแล้วจึงพูด (Deliberate free speech) เช่น ข้อความการสัมภาษณ์ การอภิปราย เป็นต้น
3. ประเภทข้อความที่เป็นภาษาเขียนแล้วนำเสนอทางวาจา (Oral presentation of a written text) เช่น ข่าว บทความวิจารณ์ การบรรยาย หรือการนำเสนอ
4. ประเภทข้อความที่นำเสนอด้วยบทสคริป เช่น สคริปภาพยนตร์ สคริปการแสดงบนเวที เป็นต้น

ส่วนภาษาเขียนนั้น ฟรังซวส เกรอเล (Francoise Grellet 1981:3-4) ได้แบ่งประเภทข้อความที่เป็นภาษาเขียนไว้ 6 ประเภทคือ

1. รูปเรื่องทางวรรณคดี (Literary text) เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น การแสดง เรียงความ เป็นต้น
2. รูปเรื่องที่เป็นข้อความทางเทคนิคเฉพาะอย่าง (Specialized or technical text) เช่น รายงาน สารคดี ตำรา คู่มือ ข้อมูลทางสถิติ แผนภูมิ
3. จดหมายโต้ตอบ (Correspondence)
4. วรรณคดีทางหนังสือพิมพ์ (Journalistic literature)
5. ข้อความที่ให้รายละเอียด (Informational text) ดิกชันนารี คู่มือคนเดินทาง สมุดโทรศัพท์ ตาราง แผนที่ เครื่องหมาย ใบรายการราคา ฯลฯ
6. ข้อความเบ็ดเตล็ดที่ใช้ในชีวิตจริง (Miscellaneous realia) เช่น ตั๋ว เมนู รายการอาหาร ใบโฆษณาสินค้า

จะเห็นได้ว่าในชีวิตประจำวันของเรานั้น เราฟังทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533 : 17) ได้กล่าวถึงภาษาพูดและภาษาเขียนว่า ภาษาพูด และภาษาเขียนมีรูปแบบเฉพาะของมันเอง ไม่จำเป็นที่ภาษาพูดจะต้องสื่อด้วยการพูด หรือภาษาเขียนจะต้องสื่อด้วยการเขียนเสมอไป ภาษาพูดกับภาษาเขียนเป็นวัจนลีลา 2 ประเภท ซึ่งสามารถแยกให้เห็นความแตกต่างได้โดยลักษณะทางวากยสัมพันธ์ แต่ในการใช้ภาษาจริง ๆ ไม่มีการแยกภาษาพูดกับภาษาเขียนออกเป็นขาวกับดำ แอน เบอ์นส์ และเฮเลน จอยส์ (Anne Burns and Helen Joyce, 1997 : 7-8) กล่าวถึงลักษณะของภาษาพูดว่าค่อนข้างจะไร้ระเบียบและมีลักษณะเฉพาะตัว แจ็ค ซี ริชาร์ดส์ (Jack C. Richards, 1983 อ้างถึงใน Alice Omaggio, 1993 : 166) กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียนว่า ภาษาเขียนมีการวางแผนการเขียนอย่างเป็นระบบถูกต้องตามไวยากรณ์ แต่ภาษาพูดจะมีการหยุด การลังเล การแก้ไขข้อความ เฮเลนา โซฮามิ และ ออฟรา อินบาร์ (Elena Shohany and Offra Inbar, 1991 : 28) กล่าวถึงภาษาที่ใช้ในการสนทนาว่าฟังได้ง่ายเพราะมีการซ้ำ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่เจรจา

จะเห็นได้ว่าประเภทข้อความสามารถแบ่งได้หลายลักษณะตามลักษณะการศึกษา เช่น นิทานพื้นบ้าน วรรณคดี ภาษาศาสตร์ และศิลปะการพูด และการเขียน เป็นต้น

ลักษณะสำคัญของแต่ละประเภทข้อความ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ประเภทข้อความแต่ละประเภทมีลักษณะแตกต่างกัน ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะลักษณะสำคัญของประเภทข้อความ 3 ประเภท ซึ่งตรงกับงานวิจัย ได้แก่ 1. ประเภทข้อความการนำเสนอ (Presentation) 2. ประเภทข้อความข่าว (News) และ 3. ประเภทข้อความการสนทนา (Conversation) โดยจะกล่าวละเอียดทีละประเภทข้อความดังต่อไปนี้ คือ

1. ประเภทข้อความการนำเสนอ (Presentation)

คริส เคนเนดี และรูด โบลีโธ (Chris Kennedy and Rod Bolitho, 1985 : 105-109) ได้ให้ตัวอย่างการฟังภาษาอังกฤษ เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะว่า ได้แก่ การฟังการบรรยาย การฟังคำชี้แจงในการปฏิบัติงานและการฟังตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การฟังการประชุมสัมมนา การฟังผู้เชี่ยวชาญจากทางวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น นักศึกษาดังประเทศ พบว่า การฟังการบรรยายในชั้นเรียนยาก เพราะการฟังไม่สามารถจะหยุดชะงักกลางคันได้ หรือย้อนกลับไปกลับมาได้เหมือนกับ

การอ่าน แต่อย่างไรก็ตามผู้บรรยายสามารถใช้สัญญาณชี้แนะจากผู้ฟังได้ เช่น การแสดงออกทางสีหน้าของผู้ฟังก็สามารถบอกได้ว่า ผู้ฟังเข้าใจหรือสงสัยอะไรหรือไม่ สิ่งที่จะช่วยให้การบรรยายเป็นไปได้อย่างดี 3 ประการคือ

1. การใช้ระดับเสียงสูง-ต่ำของผู้พูด การหยุดเพื่อชี้ให้เห็นการเริ่มต้นหรือการสิ้นสุดการบรรยาย การเน้นให้รายละเอียดที่สำคัญ การเน้นบ่อย ๆ จะชี้ให้เห็นทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อบางสิ่งบางอย่างที่เขากล่าวออกมา
2. การซ้ำคำ ซ้ำความ หรือใช้คำเหมือนหรือคำอธิบาย จะช่วยให้การฟัง การบรรยายชัดเจนขึ้น
3. การใช้แผนภูมิ หรือภาพวาด หรือใช้ภาษากาย (Body language) จะช่วยเสริมการให้ รายละเอียดในการบรรยายชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากการบรรยายในชั้นเรียนแล้ว ยังมีการบรรยายอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งนักเรียนพบขการรู้จักดี เพราะนักเรียนสายพบขการจะต้องเรียน คือวิชาการนำเสนอสินค้า (Presentation) ซึ่งในเรื่องนี้ มาร์ค เอลลิส และนินา โอ คริสคอลล (Mark Ellis and Nina O' Driscoll, 1996 : 21) ได้กล่าวถึงคำนิยามของ “การนำเสนอทางธุรกิจ (Business presentation)” ว่า เป็นการให้รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะของสินค้าบางอย่างให้แก่ผู้ฟังผู้ชม

เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์ (2534: 27-30) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างทางภาษาของประเภทข้อความนำเสนอ (Presentation) ว่ามักใช้ประโยคบอกเล่าในการเขียนบอกลักษณะสิ่งที่บรรยาย เป็นการเขียนเกี่ยวกับสาเหตุและกระบวนการ มีบทสรุปจากหลักการ ใช้ภาษาเป็นกลางไม่เฉพาะเจาะจง มีคำสันธานเชื่อมประโยค เพื่อบ่งบอกความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน ใช้คำวิเศษณ์เพื่อขยายความของการกระทำให้ชัดเจนขึ้น

เจน ซิงเกิลตัน และเวนดี้ เทเรโอคา (Jane Singleton and Wendy Teraoka, 1996:36) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการนำเสนอว่า มี 3 ขั้นตอนคือ

1. การแนะนำวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ
2. ใจความสำคัญของการนำเสนอ
3. ย่อและสรุปความ

ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ สุณี เลิศแสวงกิจ และวินัส อัสวสิทธิ์ถาวร (2538 : 77-78) ได้พูดถึงการกล่าวนำก่อนการนำเสนอว่าจะทำให้บรรยากาศเป็นกันเอง และช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจ ขั้นตอนต่าง ๆ ของการนำเสนอ การกล่าวนำโดยปกติจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

- ก. การกล่าวการต้อนรับ
- ข. การแนะนำตนเอง
- ค. การบอกวิธีนำเสนอ

ในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

ก. การกล่าวต้อนรับ ให้ทักทายผู้ฟัง ขอบขอบคุณที่มาฟัง หวังว่าผู้ฟังคงจะได้ประโยชน์จากการบรรยาย

ข. ในการแนะนำตนเองให้บอกชื่อ หน้าที่การงาน และภูมิหลังของผู้พูด

ค. ในการบอกวัตถุประสงค์ในการพูดนั้น ให้แนะนำสิ่งที่ผู้พูดต้องการนำมาเสนอ มาร์ค เอลลิส และนินา โอ ดริสคอล (Mark Ellis and Nina O' Driscoll, 1996 : 9) ได้ให้ลักษณะของประโยคตัวอย่างที่ผู้พูดใช้บอกวัตถุประสงค์ เช่น

- a) This morning, I'd like to review progress on Afta Period
- b) The subject of presentation is C.B.T for operating training
- c) What I'm going to explain this afternoon is.....

ง. การบอกวิธีการนำเสนอ อาจบอกว่าจะนำเสนออย่างไร ใช้เวลาเท่าใด มีกิจกรรมอื่น ๆ ประกอบหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 ของการนำเสนอ คือ ใจความสำคัญ ถ้ามีข้อความยาวให้สรุปแต่ละตอนที่เป็นใจความสำคัญก่อนจะพูดถึงเรื่องอื่น ๆ ต่อไป ตัวอย่างเช่น

That's the general picture for... and now let's look at...

ในขั้นตอนสุดท้ายของการนำเสนอควรสรุปก่อนจบครั้งสุดท้าย ทบทวนจุดสำคัญๆ ของการนำเสนอทั้งหมด โดยใช้ประโยคตัวอย่างต่อไปนี้เช่น

So, to summarize...

So, I would welcome any comment...

Thank you for your attention

เจน ซิงเกิลตัน และเวนดี้ เทเรโอคา (Jane Singleton and Wendy Teraoka 1996 : 7-34) ได้เสนอแนะวิธีการทำให้การนำเสนอประสบความสำเร็จไว้ดังนี้คือ

ก่อนนำเสนอจะต้องมั่นใจว่าเอกสารทุกอย่างพร้อมและเรียงตามตำแหน่งที่ต้องการใช้ การใช้อุปกรณ์ เอกสาร หรือแผนภูมิจะช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจการนำเสนอได้ง่าย ใช้ภาษาพูดที่เป็นธรรมชาติและหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์เฉพาะ ยกตัวอย่างของจริงหรือเรื่องจริงจะช่วยให้การฟังการบรรยายเข้าใจดีขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การนำเสนอ (Presentation) คือประเภทข้อความที่เป็นภาษาเขียนแล้วนำเสนอทางวาจา มีการให้รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงแก่ผู้ฟังผู้ชม มีขั้นตอนในการนำเสนอ 3 ขั้นตอน คือ (1) การปฏิสนธิและวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ (2) ใจความสำคัญและ (3) ย่อและสรุปใจความ

2. ประเภทข้อความข่าว (News)

ข่าวเป็นประเภทข้อความที่มีลักษณะการเขียนเฉพาะแบบทางภาษาศาสตร์ การเขียนข่าวจะต้องใช้ข้อความที่กระชับเพราะจะต้องประหยัดเนื้อที่ในหน้าหนังสือพิมพ์ และจะต้องสื่อสารเนื้อความทั้งหมด โดยใช้เทคนิคเฉพาะของการเขียนข่าวเพื่อให้ผู้อ่าน อ่านได้เข้าใจภายในระยะเวลาอันจำกัด ฉะนั้น จึงจะเห็นได้ว่าข่าวพาดหัวส่วนใหญ่จะใช้รูปกริยาเป็นปัจจุบันกาล ละคำนำหน้านาม และคำกริยา “to be” ในย่อหน้าแรกหรือข่าวนำ (lead) จะเป็นคุณสมบัติสำคัญที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในเนื้อหาทั้งหมด (Terry Fredrickson and Paul Wedel, 1980: 15-61)

มาลี บุญศิริพันธ์, (2534 : 45-47) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของประเภทข้อความข่าว (News) ว่า ประกอบด้วย

- 2.1 ความนำ (Lead)
- 2.2 ส่วนเชื่อม (Bridge)
- 2.3 ส่วนเนื้อเรื่อง (Body)

2.1 ความนำ (Lead) เป็นส่วนที่ผู้เขียนสรุปประเด็นสำคัญที่สุดของเหตุการณ์มาให้ผู้อ่านได้ทราบทันทีว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง โดยยึดหลักในสิ่งที่คนอยากรู้มากที่สุด คือ ใคร (Who) อะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) หรือเขียนเป็นสูตรง่าย ๆ ว่า “5 W’S+1H” ส่วนมากแล้วผู้อ่านมักอยากรู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้น (What) ที่ไหน (Where) เมื่อ

ไทร์ (When) คำนึง W3 ตัวนี้ จึงปรากฏเป็นองค์ประกอบสำคัญของความนำเกือบทุกข่าว ส่วนใคร (Who) ทำไม (Why) อย่างไร (How) จะมีความสำคัญในบางโอกาส ส่วน Why และ How ปรากฏในข่าวประเภทต้องอธิบายเพราะมีความซับซ้อน เช่น ข่าวประเภทอธิบาย ดีความ (Interpretative news) ในบางกรณี Who จำเป็นต้องปรากฏในความนำโดยไม่มีคำสำคัญเท่าไทร์ แต่เป็นส่วนประกอบที่ทำให้ความนำสมบูรณ์ขึ้น ในการเขียนความนำจึงควรคำนึงถึงความสำคัญของประเด็นข่าวที่น่าสนใจมากที่สุดเสมอ

การเขียนความนำของประเภทข้อความข่าวเขียนได้หลายแบบ แบบที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ได้แก่ แบบสรุปความ (Summary lead) แบบคำถาม (Question lead) แบบสีสัน (Colorful) แบบคำพูด (Quotation) และอื่น ๆ แล้วแต่จะแยกประเภทและความเหมาะสมของแต่ละลีลาแต่โดยทั่วไปแล้ว ความนำประเภทสรุปความ (Summary lead) เป็นที่นิยมกันมากที่สุด เพราะเป็นความนำที่ได้ใจความสามารถตอบคำถาม who, what, when, where, why และ how ได้ครบถ้วน

2.2 ส่วนเชื่อม (Bridge) คือส่วนที่โยงความสัมพันธ์ระหว่างความนำกับตัวเนื้อหา ส่วนนี้อาจมีความยาวเพียงไม่กี่คำ หรือยาวเป็นย่อหน้า ๆ ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของเนื้อหา และดุลยพินิจของผู้เขียนว่าจะเชื่อมโยงข้อความในจุดไหน

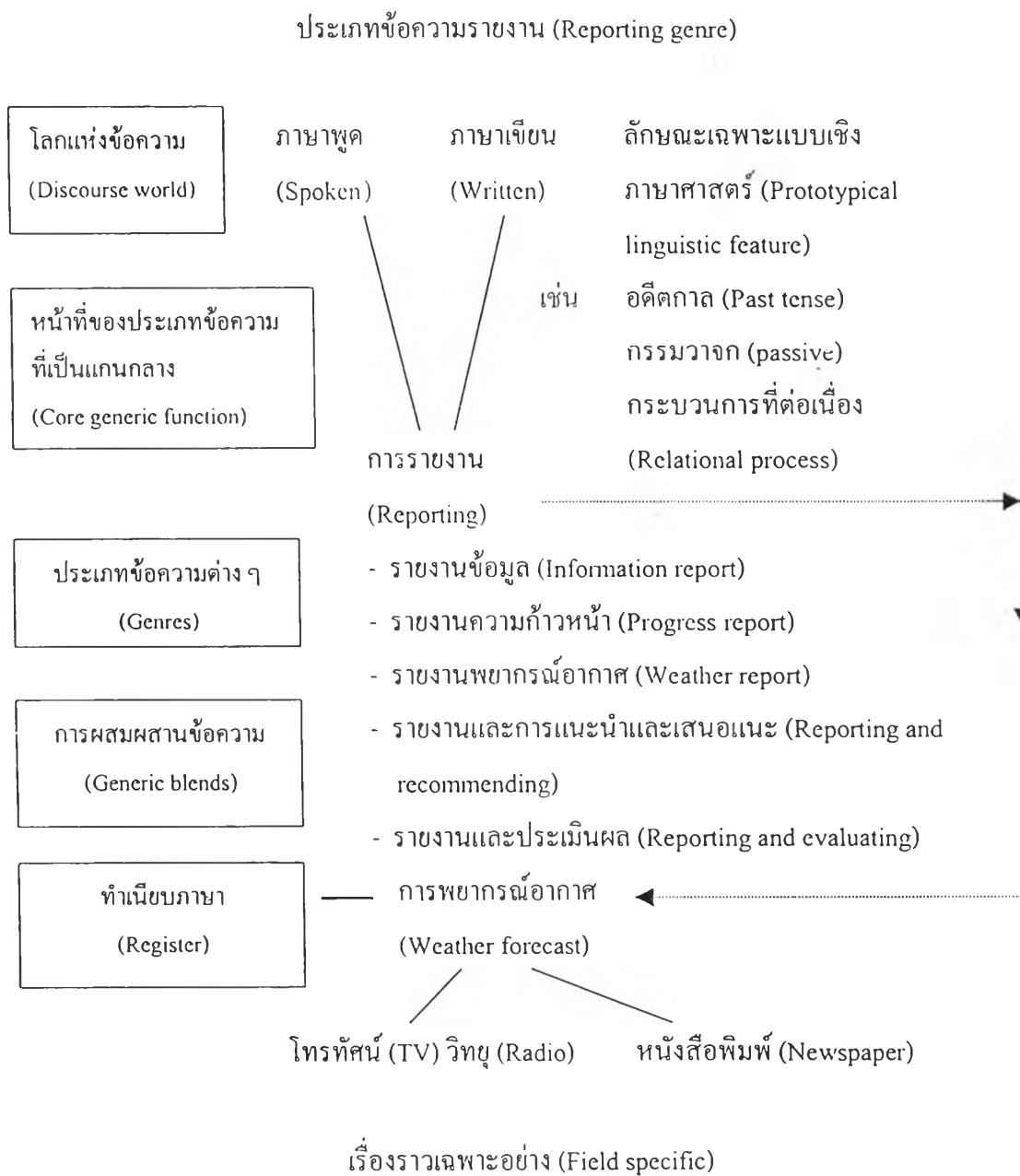
2.3 ส่วนเนื้อเรื่อง (Body) เป็นส่วนที่เล่าเนื้อหารายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ลำดับตามความสำคัญของเหตุการณ์ทั้งหมด ขยายรายละเอียดและเพิ่มเติมข้อมูลปลีกย่อยที่ไม่สามารถระบุไว้ในบรรณานำ ส่วนเนื้อเรื่องนิยมเขียนกัน 2 แบบ คือ

1. แบบลำดับความสำคัญเป็นหลัก (Significant details)
2. แบบลำดับเวลาหรือเหตุการณ์เป็นหลัก (Chronological details)

ในการพิจารณาว่าควรจะใช้รูปแบบใดมาเขียน ขึ้นอยู่กับผู้เขียนว่าจะให้ผู้อ่านได้ทราบอะไรก่อน-หลัง และขึ้นอยู่กับคุณค่าของข่าวแต่ละข่าวว่าควรเขียนแบบใดจึงจะน่าสนใจ ส่วนมากข่าวที่ปรากฏทั่วไปมักจะเขียนตามลำดับความสำคัญมากกว่าตามลำดับเวลา

ประเภทข้อความข่าว (News) สามารถนำมาสื่อความได้ทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน ถ้าเป็นภาษาเขียนประเภทข้อความข่าว (News) ก็จัดอยู่ในประเภทข้อความการเล่าเรื่อง (Narrative) ถ้าสื่อด้วยภาษาพูดประเภทข้อความข่าว (News) ก็จัดอยู่ในประเภทข้อความรายงาน (Reporting genre) โจน มัลโฮลแลนด์ (Joan Mullholland, 1991 : 36) ได้สรุปความแตกต่างของประเภทข้อความข่าว (News) ที่ปรากฏในภาษาพูดและภาษาเขียนดังแผนภูมิที่แสดงข้างล่างนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงความแตกต่างของภาษาพูดกับภาษาเขียนในการเสนอข่าว

เรื่องราวเฉพาะอย่าง (Field specific)

(Joan Mullholland, 1991 : 36)

ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดอาจกล่าวสรุปได้ว่า ประเภทข้อความข่าวเป็นข้อความการใช้ภาษาแบบทางเดียว (Monologue) ที่มีการเรียบเรียงและตัดต่อข้อความก่อนแล้วจึงนำเสนอต่อผู้ฟัง มีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานรายละเอียดเรื่องราวต่าง ๆ ให้แก่บุคคลทั่วไป เป็นข้อความที่มีลักษณะโครงสร้างทางภาษาก่อนไปทางภาษาเขียนมากที่สุด ประกอบด้วยศัพท์ที่ทั้งง่ายและยาก ไม่มีการซ้ำซ้อนความ มีขั้นตอนในการรายงาน 3 ขั้นตอน คือ ก. ความนำ (Lead) ข. ส่วนเชื่อม (Bridge) และ ค. ส่วนเนื้อเรื่อง (Body)

3. ประเภทข้อความการสนทนา (Conversation)

เออร์วิง กอฟฟ์แมน (Erving Goffman, 1981 อ้างถึงใน Michael Rost, 1994 : 80) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบ 5 ประการ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของประเภทข้อความการสนทนาไว้ดังนี้คือ

3.1 การเปิดการสนทนา (Openings) แต่ละกลุ่มของสังคมจะมีรูปแบบของการเริ่มต้นสนทนาที่คล้าย ๆ กัน

3.2 การเปลี่ยนบทบาทในการพูด (Turn-taking) คู่สนทนาในแต่ละข้อความจะรู้ว่าตนเองควรจะพูดในช่วงไหนของการสนทนา

3.3 การใช้ประโยคปิดความในการยุติการสนทนา (Closing) เป็นไปตามรูปแบบของการสนทนาในแต่ละแบบ

3.4 ตัวชี้แนะที่เป็นช่องทางในการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Back – channel signals) ซึ่งอาจจะเป็นการใช้สายตา (Eye contact) การพยักหน้า ภาษากายต่าง ๆ (Body language) ซึ่งอาจจะไม่ใช่ข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้

3.5 การแก้ไขปัญหาในการฟังการสนทนา (Repair system) เมื่อสนทนาไม่เข้าใจ คู่สนทนาจะมีวิธีการพูดเพื่อแก้ไขปัญหาคำที่ไม่เข้าใจนั้น

ไมเคิล รอสท์ (Michael Rost, 1994 : 77-92) กล่าวถึงการสนทนาว่ามี 2 แบบ คือ

1. การเจรจาทางธุรกิจ (Transactional conversation) เป็นการสนทนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการติดต่อธุรกิจให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

2. การสนทนาเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Interactional conversation) มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาสัมพันธภาพทางสังคม

ในการสนทนานั้น เราส่วนใหญ่มักคิดว่าตัวเราเป็นผู้พูดมากกว่าผู้ฟัง หากจะพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่าการฟังเป็นกิจกรรมหลักที่แต่ละบุคคลจะต้องเข้าร่วมในการสนทนา เราทั้งหลายต้องการการฟังสนทนาอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะทางภาษาศาสตร์และสังคมมีส่วนช่วยให้การฟังมีประสิทธิภาพ ไม่เกิด รอคั ได้สรุปสาระเกี่ยวกับการฟังการสนทนาไว้ดังนี้คือ

1. การสนทนาเป็นรูปแบบของการเลือกโดยผู้พูดและผู้ฟัง การฟังเป็นลักษณะที่สำคัญในการสนทนาทุกรูปแบบ ผู้ฟังจะเป็นผู้เลือกแบบของปฏิสัมพันธ์
2. การสนทนามีหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน มีส่วนประกอบที่เป็นสากลในการสนทนาของทุกวัฒนธรรม วัฒนธรรมเฉพาะอย่างมีส่วนพัฒนารูปแบบการสนทนาที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
3. ทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งในการสนทนา คือ การระบุนความตั้งใจของผู้พูด เจตนาของผู้พูดนั้นบางครั้งก็เปิดเผย แต่ส่วนใหญ่จะถูกสรุปและตีความจากการสนทนา
4. ผู้ฟังจะใช้การโต้ตอบหลายรูปแบบเป็นการนำทางสนทนา นอกจากนั้นอาจจะต้องใช้สัญญาณชี้แนะจากช่องทางสื่อสารที่เป็นฉากประกอบเบื้องหลัง ซึ่งอาจจะเป็นภาษาที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือการโต้ตอบ โดยใช้ภาษากาย (Body language) เป็นการแสดงให้ผู้พูดรู้ว่าผู้ฟังเข้าใจ เช่น การพยักหน้า การเข้าใจหัวข้อเรื่องของการสนทนาจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจบทบาทของผู้พูดมากยิ่งขึ้น
5. วิธีทางที่ผู้ฟังประพฤติหรือแสดงออกในการสนทนาแสดงให้เห็นวัตถุประสงค์หรือตำแหน่งของผู้ฟังในการสนทนา บทบาทในการสนทนาจะกำหนดว่า ผู้ฟังจะสามารถเข้าร่วมในการฟังได้มากน้อยเพียงใด ความสามารถในการสนทนาจะเป็นตัวกำหนดว่าผู้ฟังจะสามารถดำเนินการสนทนาต่อไปได้มากน้อยเพียงไร

จะเห็นได้ว่าประเภทข้อความการสนทนาเป็นรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังตั้งแต่สองคนขึ้นไป ลักษณะโครงสร้างทางภาษาไม่ยุ่งยาก ภาษาที่ใช้เป็นภาษาพูดมากที่สุด มีองค์ประกอบ 5 อย่างที่เป็นลักษณะเฉพาะของประเภทข้อความสนทนา คือ (ก) การเปิดการสนทนา (ข) การเปลี่ยนแปลงบทบาทในการพูด (ค) การปิดการสนทนา (ง) มีตัวชี้แนะเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลย้อนกลับ และ (จ) มีการแก้ไขปัญหาในการฟัง

จากความแตกต่างระหว่างข้อความแต่ละประเภทนี้เอง นักภาษาศาสตร์ จึงมองเห็นความสำคัญของลักษณะที่แตกต่างกันของแต่ละประเภทข้อความและสนใจศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดดังกล่าว ซึ่งเป็นประโยชน์นอกจากจะช่วยให้เข้าใจประเภทข้อความต่าง ๆ ได้ดีขึ้น แล้วยัง

เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับการใช้แต่ละประเภทข้อความและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ
ได้ดียิ่งขึ้นด้วย (Brian Paltridge, 1996 : 241-242)

ประโยชน์ของประเภทข้อความ (Genre)

การเข้าใจประเภทข้อความ (Genre) ของเนื้อความต่าง ๆ จะทำให้การฟังชัดเจนขึ้น เช่น การจับใจความของเรื่อง การหารายละเอียดของเรื่องรวมทั้งการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ จะง่ายขึ้น เพราะผู้ฟังมีจุดมุ่งหมายในการฟังอย่างชัดเจน การลำดับความคิดตามเนื้อความก็จะง่ายขึ้น เพราะข้อความแต่ละประเภทจะมีการดำเนินเนื้อความที่แน่นอนเป็นขั้นตอนตั้งแต่เริ่มจนจบซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเภทของข้อความ (สวธยาพรชัย ยาทัม, 2538 : 30)

บุศรา จิตถาวร (2538 : 126) ยังได้ให้ทรรศนะว่าการให้ผู้เรียนได้รู้รูปแบบของประเภทข้อความ (Genre) ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ เป้าหมายของการสื่อสารและใช้ภาษาได้ถูกต้องตามบริบทภาษา คือ ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามสถานการณ์ต่าง ๆ และเห็นถึงความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน นักเรียนสามารถนำเอาประสบการณ์เดิม (Schema) มาใช้เชื่อมโยงกับเรื่องราวต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนใช้สมองทั้งด้านซ้ายและด้านขวาสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดความจำระยะยาว

โจน มัลโฮลแลนด์ (Joan Mullaholland 1991 : 39) ได้กล่าวถึงประโยชน์ในการพิจารณา
คุณลักษณะของประเภทข้อความที่ใช้การสนทนา (Conversations) ไว้พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. ช่วยให้หลักเกณฑ์ของการเรียงลำดับข้อความที่ใช้ในการเจรจาเป็นที่เข้าใจและนำข้อความเจรจามาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ช่วยในการเปรียบเทียบข้อความที่ใช้ในการเจรจาที่ใช้ในแต่ละพฤติกรรมและหากเนื้อหาบางตอนขาดหายไปก็จะรู้ว่าเนื้อหาสำคัญส่วนใดขาดหายไป
3. สามารถสรุปข้อความหรือนำข้อความเปรียบเทียบสรุปเขียนขึ้นมาใหม่ได้ง่ายขึ้นในระดับข้อความ ช่วยในการรับรู้คำในระดับข้อความ
4. หากรู้ลักษณะของประเภทข้อความ จะช่วยให้ทราบขั้นตอนในการเจรจา รู้จักเลือกใช้กลวิธีในการเจรจา และสามารถใช้ภาษาในการเจรจาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด
5. ลักษณะของประเภทข้อความจะนำไปสู่เป้าหมายของการมีปฏิสัมพันธ์

6. การที่ได้ทราบลักษณะของข้อความจะช่วยให้เราได้ว่าพฤติกรรมอะไรกำลังจะเกิดขึ้น พฤติกรรมอะไรที่ควรแสดง

นอกจากนี้ประเภทข้อความ (Genre) ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดซึ่งในเรื่องนี้ เสวตลักษ์ณ์ รัตนวิษฐ์, (2531 : 74) เสนอว่าโดยหลักการของแนวทฤษฎีการสอนแบบธรรมชาติในเรื่องการรับรู้ภาษานั้น เมื่อผู้เรียนได้รับปัจจัยป้อนทางภาษาที่เข้าใจได้ผู้เรียนย่อมสามารถรับรู้ภาษาได้ดีหรือพัฒนาภาษาได้อย่างถูกต้องกระบวนการ ในการพัฒนาความคิดรวบยอด กระบวนการสอนที่จัดต่อมาคือกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิบัติทางภาษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในแนวทฤษฎีการสอนเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารให้มากที่สุด และพัฒนาความคิดของผู้เรียนในการสื่อความหมายได้จริง การสอนทักษะการฟังจะเน้นปัจจัยป้อนที่เป็นที่เข้าใจได้ (Comprehensible input) ฉะนั้นการพัฒนาทักษะการฟังจะเริ่มตั้งแต่การเลือกเนื้อหาข้อความที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

การเข้าใจประเภทข้อความ (Genre) จะทำให้การฟังหรือการอ่านชัดเจนขึ้น การจับใจความสำคัญ หรือการหารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวที่ฟังหรืออ่านจะง่ายขึ้น เพราะประเภทข้อความ (Genre) แต่ละประเภทจะมีลำดับการดำเนินเนื้อความที่แน่นอนเป็นขั้นเป็นตอน เช่น ข้อความรายงาน (Report genre) เป็นการรายงานให้ความรู้ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษากลาง ๆ ไม่ใช่สรรพนามเฉพาะเจาะจง จะไม่ใช่สรรพนามบุรุษที่ 1 แต่จะใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 3 แทน ระเบียบไวยากรณ์ต่าง ๆ ที่จะต้องสัมพันธ์ในการวางประโยคก็จะแตกต่างกันไปด้วย

งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศ ไม่พบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการฟังข้อความภาษาอังกฤษประเภทต่าง ๆ แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฟัง งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการฟัง และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง ซึ่งจะนำเสนอต่อไปนี้

ก. งานวิจัยที่ศึกษาความสามารถในการฟัง

ลำควน ทองพรหม (2527 : 58) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในห้องที่การศึกษา 2 ของกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบวัดสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังแบบเลือกตอบขึ้น 1 ฉบับ จำนวน 50 ข้อ โดยยึดการแบ่งระดับการฟังภาษาต่างประเทศ 3 ระดับของรีเบคคา เอ็ม วาเล็ด และเรอเน เอส คีสติก (Rebecca M. Valette and Renee S. Disick, 1972 : 141-151) เป็นหลัก คือ ระดับถ่ายโอนระดับสื่อสารและระดับวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งเป็นระดับที่สำคัญในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในห้องที่การศึกษา 2 ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 315 คน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนมีสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 60) และพบว่านักเรียนมีปัญหาในด้านการฟังในทุก ๆ ระดับการฟัง

จรรยา มโนรส (2527 : 49) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในห้องที่การศึกษา 3 ของกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังแบบเลือกตอบ จำนวน 50 ข้อ โดยยึดการแบ่งระดับการฟังภาษาต่างประเทศของ รีเบคคา เอ็ม วาเล็ด และเรอเน เอส คีสติก (Rebecca M. Valette and Renee S. Disick 1972 : 141-151) เป็นหลัก คือ ระดับถ่ายโอน ระดับสื่อสาร และระดับวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งเป็นระดับที่สำคัญในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในห้องที่การศึกษา 3 ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 315 คน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนมีสมรรถวิสัย ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 60) และพบว่านักเรียนมีปัญหาในการฟังภาษาอังกฤษในทุก ๆ ระดับการฟัง

สุภา บุตรนาค (2527 : 56) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถวิสัย ในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารด้านการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตห้องที่การศึกษา 4 ของกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังแบบเลือกตอบขึ้น 1 ฉบับ จำนวน 50 ข้อ โดยยึดการแบ่งระดับการฟังภาษาต่างประเทศ 3 ระดับของ รีเบคคา เอ็ม วาเล็ด และ เรอเน เอส คีสติก (Rebecca M. Valette and Renee S. Disick 1972 : 141-151) เป็นหลัก คือระดับถ่ายโอน ระดับสื่อสาร และระดับวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งเป็นระดับที่มีความสำคัญในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตห้องที่การศึกษา 4 ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 241 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

นักเรียนมีสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารด้านการฟังไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 60) และพบว่านักเรียนมีปัญหาในการฟังภาษาอังกฤษในทุกระดับการฟัง

มะนิยา เลิศลาย (2528 : 84-85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สมรรถภาพด้านการฟังภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะเดา “ขรรค์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์” อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะเดา “ขรรค์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์” อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา จำนวน 89 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบวัดสมรรถภาพด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะเดา “ขรรค์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์” อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีสมรรถภาพด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับอ่อนมาก

กมลทิพย์ เสวตมาลัย (2530 : 48) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ระดับความสามารถด้านการฟัง ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตัวอย่างประชากรในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1,440 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบวัดระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ ซึ่ง วัดดูประสงค์และเนื้อหาที่ใช้ในการทดสอบสอดคล้องกับระดับการฟังทั้ง 5 ระดับของรีเบคคา เอ็ม วาเลทท์ และเรอเน เอสดีลลิก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ 15 คะแนนของระดับกลไกและระดับความรู้ ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านการฟังผ่านเกณฑ์ 15 คะแนนของระดับกลไก ระดับความรู้ และระดับถ่ายโอนและเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังของนักเรียนทั้งสามระดับพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถสูงสุดขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เนาวรัตน์ พงษ์เกษมพรกุล (2530-58-60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย” ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1,380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบวัดระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ จำนวน 150 ข้อ เนื้อหาที่ใช้ในการทดสอบสอดคล้องกับระดับการฟัง 5 ชั้น ของรีเบคคา เอ็ม วาเลทท์ และ เรอเน เอส ดีลลิก ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้ง 3 ชั้น เรียงลำดับจากสูงไปต่ำตามระดับชั้น และนอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ ไม่

ผ่านเกณฑ์ 15 คะแนนของทุกระดับการฟัง แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสามารถในการฟังอยู่ในระดับต่ำและมีปัญหาในการฟังภาษาอังกฤษ ในทุกระดับการฟัง

ข. งานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฟัง

ศรัณยา ศรีวิชัย (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 481 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ จำนวน 50 ข้อ เป็นคำถามแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ จำนวน 51 ข้อ ชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 อันดับ แบบสอบถามมีสาระเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ 3 ด้าน คือ 1) ตัวแปรด้านผู้พูด 2) ตัวแปรด้านผู้ฟัง 3) ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในการฟัง ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการรับรู้เกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2 เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษสูงและต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่านักเรียนที่มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษสูงและต่ำ มีการรับรู้เกี่ยวกับตัวแปรในด้านตัวผู้ฟังแตกต่างกัน ส่วนการรับรู้ตัวแปรในด้านตัวผู้พูด และตัวแปรในด้านสภาพแวดล้อมในการฟังนั้น นักเรียนทั้งสองกลุ่มรับรู้ได้ไม่แตกต่างกัน

พัชรพร เขียวรีนรมย์ (2527 : 108-110) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีในการเรียนกับความสามารถในทักษะรับสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 411 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกลวิธีในการเรียน แบบสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ และแบบสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการฟัง พบว่า กลวิธีในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ แต่ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของ

นักเรียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

วาทีณี ศรีเป๊ะบัว (2538:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการฟัง-พูดและปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ วรรณลักษณะ (Genre) ประกอบกับกลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้กับการสอนตามคู่มือครู โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Post test Design1 กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้วรรณลักษณะ (Genre) ประกอบกับกลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือครู ใช้เวลาทดลองกลุ่มละ 16 คาบ ๆ ละ 50 นาที โดยใช้เนื้อหาที่มีความยากง่ายในระดับที่ใกล้เคียงกัน เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการฟังจำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการพูดจำนวน 10 ข้อ แบบบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางวาจาตามระบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนของแฟลนเดอร์ส 10 ประเภท พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วรรณลักษณะ (Genre) ประกอบกับกลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการฟัง-พูดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วรรณลักษณะ (Genre) ประกอบกับกลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ทางวาจาทั้งของครูและของนักเรียนมีความสามารถมากกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สนทยาพรพรณ์ ยาท่วม (2538 : 30 บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูด และความเชื่อมั่นในตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบ T.P.R ที่พัฒนาตามแนวทฤษฎีอรรถฐานกับการสอนตามคู่มือครูกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีวิทยา จังหวัดอุดรธานี กลุ่มทดลอง 35 คน และกลุ่มควบคุม 35 คน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยใช้แบบแผนการวิจัย Randomized Control-Group Pretest – Posttest Design กลุ่มทดลองได้รับการสอนแบบ T.P.R ที่พัฒนาตามแนวทฤษฎีอรรถฐาน กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือครู ใช้เวลาทดลองสอน 20 คาบ โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แบบทดสอบปากเปล่าวัดความสามารถในการฟัง-

พูดภาษาอังกฤษและแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ T.P.R ที่พัฒนาตามแนวทฤษฎีอรรถฐานและการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีความสามารถในการฟัง-พูดสูงกว่ากลุ่มควบคุม ความเชื่อมั่นในตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ T.P.R ที่พัฒนาตามแนวทฤษฎีอรรถฐาน และการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มควบคุม

วิรัตน์ บุญมาตย์ (2539 : 131-136) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีตัวป้อนและปฏิสัมพันธ์ต่างกัน ตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 จำนวน 147 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษและแบบสอบความสามารถในการฟัง เพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มคือ 1. กลุ่มที่ได้รับตัวป้อนที่ไม่มีการปรับภาษาและไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้พูด 2. กลุ่มที่ได้รับตัวป้อนที่ไม่มีการปรับภาษาแต่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้พูด 3. กลุ่มที่ได้รับตัวป้อนที่มีการปรับภาษาแต่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้พูด ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับตัวป้อนที่ไม่มีการปรับภาษาแต่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้พูด มีคะแนนความสามารถในการฟัง เพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับตัวป้อนที่ไม่มีการปรับภาษา และไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้พูด และนักเรียนที่ได้รับตัวป้อนที่มีการปรับภาษาแต่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้พูด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนที่ได้รับตัวป้อนที่มีการปรับภาษาแต่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้พูดมีคะแนนความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับตัวป้อนที่ไม่มีการปรับภาษาและไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้พูด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค. การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง

ยุพิน พุทธาพิพัฒน์ (2531 : 76-79) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง การพูด แรงจูงใจ และความคงทนในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีตามแนวทฤษฎีธรรมชาติและวิธีสอนตามคู่มือครู ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยวิธีตามแนวทฤษฎีธรรมชาติ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยวิธีการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการทดลองมีการทดสอบโดยใช้แบบสอบถามวัดแรงจูงใจ แบบสอบถามวัดความสามารถในการฟังและการพูดและอีก 2 สัปดาห์ หลังการทดลองได้ทำการทดสอบอีกครั้ง ผลการวิจัยด้านการฟังพบว่า ความสามารถและความคงทนในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีตามแนวทฤษฎีธรรมชาติและโดยวิธีสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิตยา เจริญสิทธิ์ (2531 : 94-97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษ และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้โครงสร้างระดับยอดและการสอนตามคู่มือครู ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคงทองวิทยา อำเภอคอนคาญ จังหวัดนครปฐม จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 กลุ่มควบคุม 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้โครงสร้างระดับยอด กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือครู ก่อนและหลังการทดลองมีการทดสอบโดยใช้แบบสอบถามวัดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษและแบบสอบถามวัดความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ผลการทดสอบด้านการฟัง พบว่า ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทางการฟัง เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบการแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับการสอนทั้งชั้น ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533 จำนวน 60 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ผู้วิจัยได้แบ่งตัวอย่างประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน และกำหนดให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่ควบคุมที่เรียนแบบทั้งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการสอนจำนวน 18 แผน และแบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทางการฟังเพื่อความเข้าใจ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับใช้ทดสอบตัวอย่างประชากรก่อนและหลังการทดลอง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองมาวิเคราะห์หาความแตกต่างโดยใช้ค่าที่ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทางการฟังเพื่อความเข้าใจของกลุ่มที่

เรียน โดยวิธีการแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบทั้งชั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาการวิจัยในต่างประเทศ พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรความสามารถในการฟัง และการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังประเภทข้อความแบบต่าง ๆ ดังจะนำเสนอต่อไปนี้

ก. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฟัง

เกรียงศักดิ์ สยานานนท์ (Kriengsak Syananondh 1984 : 2136-A) ได้ศึกษาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษที่เพิ่มขึ้นของนักศึกษาไทยในสหรัฐอเมริกา หลังจากใช้ชีวิตอยู่ในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลานานกว่า 5 ปี ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนภาษาอังกฤษและวิธีแก้ไขที่นักศึกษาใช้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชาวไทยที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทั่วประเทศที่สหรัฐอเมริกา จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีปัญหาในการฟังภาษาอังกฤษในสถานการณ์การสื่อสารที่แตกต่างกัน ในระยะแรกที่เดินทางมายังสหรัฐอเมริกา โดยเฉลี่ยนักศึกษาสามารถเข้าใจเพียงครึ่งหนึ่งของคำพูด ซึ่งได้ยินจากเจ้าของภาษา เนื่องจากว่าปัญหาเหล่านี้ เกิดจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยที่มีการออกเสียงแตกต่างกัน แบบอังกฤษและอเมริกัน ความรู้ด้านคำศัพท์ไม่เพียงพอ ปัญหาที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการฟังภาษาอังกฤษ คือ การขาดการฝึกสนทนาภาษาอังกฤษ นักศึกษาแก้ไขโดยการดูโทรทัศน์ การพูดคุยกับเจ้าของภาษา การฟังบรรยายต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงความสามารถในการฟังของตน นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษและความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษยังมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย จะพัฒนาเต็มที่หลังจากอาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลานานอย่างน้อย 5 ปี

แคร์ริน เอ็ม เฟย์เทน (Carine M. Feyten, 1991 : 173-180) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการฟังกับความสามารถทางภาษาต่างประเทศ ความสามารถในการฟังกับความเข้าใจในการฟังภาษาต่างประเทศ ความสามารถในการฟังกับความสามารถในการ

พูด ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาที่มหาวิทยาลัย Tennessee ที่เรียนภาษาฝรั่งเศส 36 คน ภาษาสเปน 54 คน โดยให้นักศึกษาทำแบบสอบ Watson-Barger Listening test เพื่อวิเคราะห์ทักษะในการฟัง นอกจากนี้ นักศึกษายังทดสอบความสามารถทางภาษาต่างประเทศ โดยการสัมภาษณ์ การวัดความเข้าใจในการฟัง การทดสอบไวยากรณ์การอ่านและความรู้ด้านคำศัพท์ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการฟังมีความสัมพันธ์กับความสามารถทางภาษาต่างประเทศ ความเข้าใจในการฟังและความสามารถในการพูดภาษาต่างประเทศ

ข. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง

เทรซี่ เอ็ม เดอร์วิง (Tracy M. Derwing, 1990 : 303-313) ได้ทำการศึกษาผลของการปรับอัตราความเร็วในการพูดที่มีต่อความสำเร็จในการสื่อสารตัวอย่างประชากรประกอบด้วยเจ้าของภาษาอังกฤษชาวแคนาดา 2 กลุ่ม รวม 16 คน และผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา 1 กลุ่ม จำนวน 16 คน โดยให้เจ้าของภาษากลุ่มที่ 1 ชมภาพยนตร์ แล้วบรรยายเรื่องราวของภาพยนตร์ให้เจ้าของภาษากลุ่มที่ 2 และผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาฟังการบรรยายโดยการจับคู่ ผู้ฟังทั้ง 2 กลุ่มทดสอบความเข้าใจจากการฟังบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า เจ้าของภาษาไม่ได้ลดความเร็วในการพูดเมื่อพูดกับผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา แต่ได้เพิ่มเวลาในการหยุดนานขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราความเร็วในการพูดขึ้นกับลักษณะของเรื่องที่บรรยายด้วย

โรเจอร์ กริฟฟิธส์ (Roger Griffiths, 1992 : 385-391) ได้ทำการศึกษาผลของอัตราความเร็วในการพูดที่มีต่อความเข้าใจในการฟัง ตัวอย่างประชากรเป็นครูสอนในโรงเรียนประถมศึกษา 24 คน โดยตัวอย่างประชากรฟังเรื่อง 3 เรื่องที่มีความยาว 454, 451 และ 442 คำ ทั้งสามเรื่องอ่านด้วยความเร็ว 128, 188 และ 254 คำต่อนาที ผลการวิจัยพบว่า การฟังเรื่องที่อ่านช้า ๆ ผู้ฟังมีความเข้าใจสูงกว่าการฟังเรื่องที่อ่านด้วยความเร็วในระดับกลางและเร็ว ส่วนการฟังเรื่องที่อ่านด้วยความเร็วในระดับกลางและระดับเร็ว ผู้ฟังมีคะแนนความเข้าใจในการฟังไม่แตกต่างกัน

ค. งานวิจัยที่เปรียบเทียบความสามารถในการฟังข้อความแบบต่าง ๆ

เจน เอลเลน เบิร์น (Jane Ellen Berne, 1993 : 2354-A) ได้ทำการศึกษาผลของประเภทของบทเรียน การทดสอบและประสบการณ์ทางภาษาที่มีต่อความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาที่เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาต่าง

ประเทศ 2 ระดับ คือ ระดับเริ่มเรียน 107 คน และระดับกลางถึงระดับสูง 67 คน ผลกระทบของประเภทของบทเรียนวัดโดยเปรียบเทียบความสามารถจากคะแนนของกลุ่มที่เรียนบทเรียนแบบการสัมภาษณ์กับกลุ่มที่เรียนแบบบรรยาย ผลกระทบของการทดสอบวัดได้จากการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถของกลุ่มที่ทำแบบทดสอบชนิดเลือกตอบกลุ่มที่ทำแบบโคลซและกลุ่มที่ทำแบบปลายเปิด ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานดังนี้ 1. นักศึกษากลุ่มที่ทำแบบทดสอบชนิดเลือกตอบมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ทำแบบโคลซและแบบปลายเปิด 2. นักศึกษาที่เรียนระดับกลางและสูงมีคะแนนสูงกว่านักศึกษาระดับเริ่มเรียน 3. นักศึกษากลุ่มที่เรียนบทเรียนแบบการสัมภาษณ์มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนบทเรียนแบบบรรยาย การทดสอบและประสบการณ์ทางภาษาที่เรียนมีผลต่อความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักศึกษา ในขณะที่ประเภทของบทเรียน ไม่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังใจความสำคัญ แต่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังรายละเอียดเพื่อทำแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ

เจน ซูเอนเลอร์ (Jane Zuenler, 1993 : 403-432) ได้ทดลองส่งเสริมกิจกรรมการสนทนาภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน-มดิสัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาชายวิชาเอกเดียวกันที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ 22 คนกับนักศึกษาชายที่ไม่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ 23 คน รวม 45 คน โดยให้ทั้ง 45 คน ฟังบทสนทนา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาเอกของตนเอง ใช้หูฟังในห้องปฏิบัติการพร้อมกัน 1 บท แล้วให้คนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่จับคู่กับคนที่ไม่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ 15 คู่ ส่วนอีก 15 คนที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ จากนั้นให้นักเรียน 15 คู่ เดิมฟังบทสนทนาที่ 2 ด้วยกัน ในขณะที่ฟังบทสนทนาให้ทุกคนมีโอกาสพูดคุยกันให้มากที่สุด มีการหยุดเทปเพื่อทำความเข้าใจเป็นระยะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงปฏิกิริยาตอบสนองว่าเข้าใจหรือไม่เข้าใจ ด้วยท่าทาง หรือน้ำเสียง จนผู้พูดและผู้ฟังสามารถสื่อสารเข้าใจตรงกัน ผู้สอนจะใช้คำถามเพื่อให้คู่สนทนาได้มีโอกาสพูดคุยถึงสิ่งอื่น ๆ ที่ขยายออกไปจากการฟังบทสนทนา หลังการเรียนปรากฏว่า ผู้เรียนมีการปะทะสังสรรค์กันเป็นอย่างดี และสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างรวดเร็วและผู้สังเกตการณ์ก็สามารถเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน เมื่อผู้ทดลองได้นำไปทดลองกับกลุ่มนักศึกษาหญิง กลุ่มสหศึกษาก็ได้ผลดีเช่นเดียวกัน

เอลนา โชฮามิ และออฟรา อินบาร์ (Elana Shohamy and Ofra Inbar, 1991 : 23-29) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของประเภทข้อความ และชนิดของคำถามที่มีต่อการทดสอบการฟังเพื่อความเข้าใจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวอิสราเอลที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 150 คน ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาปีที่สุดท้าย ประเภทข้อความที่ให้ฟังมี 3 ประเภท คือ ข่าว การ

บรรยาย และการสนทนาปริกษาหารือ ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะของภาษาพูดและภาษาเขียน การสนทนาปริกษาหารือเป็นประเภทข้อความที่เป็นภาษาพูดมากที่สุด รองลงมาคือการบรรยายและข่าวซึ่งมีลักษณะค่อนข้างไปทางภาษาเขียน ให้กลุ่มตัวอย่างฟังประเภทข้อความ 2 หัวข้อที่แตกต่างกัน และให้ตอบคำถามที่คล้ายคลึงกัน ประเภทของคำถาม มีคำถามสรุปโดยรวม (Global type) คำถามที่เป็นรายละเอียดทั่วไป (Local type) และคำถามที่เป็นรายละเอียดข้อเท็จจริง เช่น ตัวเลขหรือชื่อคน สัตว์สิ่งของ (Trivial questions type) ผลการวิจัยพบว่าความแตกต่างของประเภทข้อความในลักษณะภาษาพูดและภาษาเขียนมีผลต่อคะแนนความสามารถในการฟัง ประเภทข้อความที่ฟังง่ายที่สุดคือประเภทข้อความที่มีลักษณะเป็นภาษาพูดมากที่สุด ในด้านคำถามที่ใช้ขึ้น ผลการวิจัยพบว่านักเรียนตอบคำถามที่เป็นรายละเอียดทั่วไปได้มากกว่าคำถามที่เป็นการสรุปโดยรวม